

Έργο

**«Παροχή Εξειδικευμένων Υπηρεσιών
για την Ανάπτυξη και Λειτουργία
Περιφερειακού Μηχανισμού
Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος»
(MIS 5075872)**

**Μελέτη με θέμα «Πρόβλεψη δεξιοτήτων
και θέσεων εργασίας στον τομέα της
Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Δυτικής
Ελλάδος»
Π.1.2.7**

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	7
1.1 Η ταυτότητα του έργου	7
1.2 Αντικείμενο και Σκοπός της μελέτης	8
2. Μεθοδολογικό Πλαίσιο	10
2.1 Ποιοτική έρευνα	11
2.1.1 Ομάδα εστίασης -focus group	12
2.2 Δευτερογενής έρευνα – Desk research	13
3. Ευρωπαϊκές και Εθνικές στρατηγικές - κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα της «Βιομηχανίας»	15
3.1 Η Ευρωπαϊκή στρατηγική	15
3.2 Η Εθνική στρατηγική (2022)	16
3.2.1 Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία	16
3.2.2 Η Βιομηχανία έως ένας από τους βασικούς Πυλώνες της Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027	21
4. Αναπτυξιακό προφίλ, στρατηγική και δυνατότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος - Προοπτικές για το ανθρώπινο δυναμικό	24
4.1 Παρουσίαση της αναπτυξιακής στρατηγικής και των σχετικών δράσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος	24
4.2 Αναπτυξιακά έργα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της «Βιομηχανίας» στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020	26
4.3 Αναπτυξιακές πολιτικές και έργα στον τομέα της «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο τα επόμενα έτη	28
4.3.1 Αναπτυξιακός Νόμος (Ν.4887/2022)	28
4.3.2 ΕΣΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 – Προγράμματα που αναμένεται να ενισχύσουν την ανάπτυξη της Ελληνικής Βιομηχανίας	29
4.3.3 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Ελλάδα 2.0	34
4.3.4 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2021 - 2023 – Οδηγός επενδύσεων – Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021 – 2025	39
4.4 Συνθετική διάγνωση των αναπτυξιακών στρατηγικών για την βιομηχανία και των προοπτικών απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό	42
5. Ανάλυση υφιστάμενης οικονομικής κατάστασης του τομέα «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο	48
5.1 Ο τομέας της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος	48

5.2	Γενική περιγραφή του τομέα «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (αριθμός επιχειρήσεων και απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα)	49
5.3	Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο	53
5.4	Η συμβολή του τομέα της «Βιομηχανίας» στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο	56
6.	Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος του τομέα – Αναπτυξιακές δυνατότητες – Ανάλυση Δυνατοτήτων και Αδυναμιών	58
6.1	Ανάλυση PEST	58
6.2	Ευρήματα από ενέργειες διαβούλευσης - Focus Group στον τομέα αναφοράς της μελέτης	60
6.3	Διαμόρφωση Σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα στην Δυτική Ελλάδα τα επόμενα έτη	60
6.3.1	BAU (Business As Usual)	61
6.3.2	Το Αισιόδοξο σενάριο	62
6.3.3	Το Αρνητικό Σενάριο	63
7.	Προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος - Προτεινόμενες δράσεις για ζητούμενες θέσεις εργασίας, δεξιότητες και αντικείμενα εκπαίδευσης	64
7.1	Γενικά	64
7.2	Πλαίσιο που λήφθηκε υπόψη για την ανάπτυξη προτάσεων ως προς τις θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες που αναμένεται να παρουσιάσουν ζήτηση	64
7.2.1	Δράσεις για την ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας» μέσω της Δια Βίου Μάθησης μη τυπικής μάθησης, της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ) -Ειδικότητες/Αντικείμενα Κατάρτισης	65
7.2.2	Δράσεις για την ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού στην βιομηχανία μέσω της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	73
	Βιβλιογραφικές Αναφορές	75

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027 (Πηγή: https://dytikiellada.gr/) – Επεξεργασία συμβούλου	33
Σχήμα 2 Οφέλη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0» (Πηγή: https://greece20.gov.gr/) - Επεξεργασία συμβούλου	35
Σχήμα 3 Άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 - 2023 - Επεξεργασία συμβούλου.....	39
Σχήμα 4 Αναπτυξιακοί Στόχοι και Κατευθυντήριες Αρχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2021 – 2025 – Επεξεργασία συμβούλου	41
Σχήμα 5 Βασικά στοιχεία του κλάδου της «Βιομηχανίας» για το 2019 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2019) – Επεξεργασία συμβούλου	48

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Στρατηγικές κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την Βιομηχανία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων - Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας (2022)	17
Πίνακας 2 Στρατηγικοί Στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος της ΠΔΕ 2020 - 2023	25
Πίνακας 3 Συγχρηματοδοτούμενες δράσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας 2019 - σήμερα	27
Πίνακας 4 Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 - 2027	30
Πίνακας 5 Αρχιτεκτονική δομή – Πυλώνες – Στόχοι και Προϋπολογισμός του Ταμείου Ανάκαμψης.....	36
Πίνακας 6 Ποσοστό ενίσχυσης των επιχειρήσεων της ΠΔΕ από τον ΜΜΑ	39
Πίνακας 7 Συνθετική διάγνωση των αναπτυξιακών τομέων της ΠΔΕ και των προοπτικών απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της «Βιομηχανίας»	43
Πίνακας 8 Νομικές μονάδες και αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev.2) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.....	49
Πίνακας 9 Κύκλος εργασιών ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.....	53
Πίνακας 10 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του τομέα της «Βιομηχανίας» (1-ψήφιο επίπεδο ανάλυσης NACE Rev. 2) σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας	57
Πίνακας 11 Αντικείμενα κατάρτισης σχετιζόμενα με την μετασχηματισμό της διαδικασία παραγωγής στον τομέα της «Βιομηχανίας» -Industry 4.0.....	67
Πίνακας 12 Αντικείμενα κατάρτισης σχετιζόμενα με την εξωστρέφεια στον τομέα της "Βιομηχανίας"	70
Πίνακας 13 Αντικείμενα Κατάρτισης σχετιζόμενα με τον ψηφιακό μετασχηματισμό στον τομέα της «Βιομηχανίας»	71

Συντομογραφίες

ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΣΕΚ	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΠεΠ	Περιφερειακά Προγράμματα
ΤΕΠ	Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΤΣ	Ταμείο Συνοχής
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΤΔΜ	Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης
ΕΤΘΑΥ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας
ΜμΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΑΑ	Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΠΔΕ	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

1. Εισαγωγή

1.1 Η ταυτότητα του έργου

Η πράξη «**Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**» έχει ενταχθεί στο πλαίσιο του Ε.Π. «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020 Άξονα Προτεραιότητας 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων» και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από Εθνικούς Πόρους.

Η εν λόγω πράξη αφορά τη σύσταση και λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού για τη διάγνωση των αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Δυτική Ελλάδα, και έχει ως στόχο την αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως προς την παρακολούθηση και τη διάγνωση των αναγκών του τοπικού παραγωγικού συστήματος, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί και να επιτευχθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό ένας ορθός σχεδιασμός πολιτικών και δράσεων στην αγορά εργασίας.

Η εν λόγω πράξη έρχεται να καλύψει ένα κενό το οποίο συνδέεται με:

- Την θεσμική υποχρέωση της Περιφέρειας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ανάγκη Σύστασης Δικτύου Φορέων και Οργανισμών για τη λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας σύμφωνα με τον ν. 4368/2016 (Α' 21) ως τμήμα του εν λόγω δικτύου.
- Την απουσία σε περιφερειακό επίπεδο επιστημονικών τεχνοκρατικών μηχανισμών για τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε συνάρτηση με τις ραγδαία μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες.

Ειδικότερα, ο Περιφερειακός Μηχανισμός θα περιλαμβάνει εργαλεία και αναλύσεις για την πρόβλεψη, αφενός, των αναγκών σε θέσεις εργασίας ανά επάγγελμα και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, και αφετέρου των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες. Σκοπός είναι η αξιοποίηση του συνόλου των πληροφοριών και δεδομένων για τον έγκαιρο και ορθά στοχευμένο σχεδιασμό προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (κατάρτισης, εκπαίδευσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας), αλλά και το στοχευμένο σχεδιασμό δράσεων για την διαχείριση των εκάστοτε αλλαγών (τακτικών ή/και έκτακτων) και της αναδιάρθρωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Η υλοποίηση της συγκεκριμένης πράξης θα συμβάλλει:

- Στην εκπλήρωση της υποχρέωσης των Περιφερειών Ελλάδος (σύμφωνα με τον ν. 4368/2016), και ως εκ τούτου και της **Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος** και τον πρόσφατο Νόμο 4921/2022, να υποβάλλουν στο **Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων** τις διαθέσιμες μελέτες, έρευνες και εμπειρογνωμοσύνες για την περιοχή ευθύνης τους, να συγκεντρώνουν δεδομένα που αφορούν ιδίως το αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας, το εργατικό δυναμικό, τον προσδιορισμό των αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα της αγοράς εργασίας σε Περιφερειακό επίπεδο.
- Στην επιδιωκόμενη και ευκαταία αλληλεπίδραση των Περιφερειών, και ως εκ τούτου και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, με την κεντρική διοίκηση προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων που αναλαμβάνονται,

ώστε με την σταδιακή ενίσχυση της συμμετοχής της (όπως και των υπόλοιπων Περιφερειών) και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας να διασφαλισθεί η σταθερή συνεργεία των παρεμβάσεων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

- Στην αναβάθμιση των συστημάτων πληροφόρησης προς όλους τους ενδιαφερόμενους, σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης και τις προβλέψεις επαγγελματιών και δεξιοτήτων, γεγονός το οποίο θα διασφαλίσει την πρόσβαση και την αντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, καθώς και θα βελτιώσει τη σύνδεση των προσφερόμενων προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς σε περιφερειακό επίπεδο.

Συνεπώς, η **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος** μέσω της σύστασης και της λειτουργίας του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας **θα ενισχύσει την πληροφόρησή της ως προς τις ανάγκες σε θέσεις εργασίας και δεξιότητες** του τοπικού παραγωγικού συστήματος αξιοποιώντας δεδομένα που δεν είναι διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, η ζητούμενη πληροφόρηση καλύπτει τις εξής θεματικές:

- Πληροφόρηση σχετικά με τη δυναμική των κλάδων και των επαγγελματιών, καθώς και των προϋποθέσεων για την αύξηση της απασχόλησης στους εκάστοτε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και στα συνδεδεμένα με αυτούς επαγγέλματα.
- Πληροφόρηση σχετικά με την παραγωγικότητα των κλάδων και των πρόσφατων μεταβολών αυτής σε συγκεκριμένους κλάδους. Τυχόν αλλαγές στην παραγωγικότητα, είτε λόγω τεχνολογίας είτε λόγω οργάνωσης της εργασίας, επηρεάζει τις προβλέψεις για τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας.
- Πληροφόρηση σχετικά με τον δυναμισμό κλάδων/επαγγελματιών σε αναλυτικότερο επίπεδο από τις επίσημες κατηγοριοποιήσεις που χρησιμοποιούμε στην ανάλυση των δευτερογενών δεδομένων. Επίσης, υπάρχουν ορισμένα επαγγέλματα και ομάδες επαγγελματιών (π.χ. «πράσινα» επαγγέλματα) που δεν εμφανίζονται στις συγκεκριμένες κωδικοποιήσεις και για τα οποία δεν υπάρχει πληροφόρηση από τα δευτερογενή δεδομένα.
- Αναλυτικές πληροφορίες για τις επαγγελματικές και τις «οριζόντιες» δεξιότητες συγκεκριμένων επαγγελματιών.
- Κριτήρια πρόσληψης-απασχόλησης σε επαγγελματικό/κλαδικό επίπεδο.

1.2 Αντικείμενο και Σκοπός της μελέτης

Η παρούσα μελέτη, με τίτλο **«Πρόβλεψη δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας στον τομέα της Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος»**, αποτελεί τμήμα του Πακέτου Εργασιών (ΠΕ) «Μελέτες – Έρευνες Μηχανισμού – Τροφοδότηση αναπτυξιακού προγραμματισμού για την ΠΠ 2014 – 2020 και 2021 – 2027» του έργου «Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών για την Ανάπτυξη και Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος» το οποίο υλοποιείται στα πλαίσια της Πράξης **«Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας»** με Αναθέτουσα Αρχή την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου περιλαμβάνεται ένα σύνολο θεματικών μελετών με τίτλο «Στοχευμένες μελέτες σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με

αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας», στο οποίο περιλαμβάνεται η εκπόνηση στοχευμένων μελετών σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και αποσκοπούν στο να παράσχουν πληροφόρηση σχετικά με την πορεία των τομέων αυτών και των αναγκών τους σε θέσεις εργασίας και δεξιότητες (τουρισμός, βιομηχανία, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, γαλάζια οικονομία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κλπ.).

Η μελέτη θα συμβάλλει καθοριστικά στην αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως προς την παρακολούθηση και τη διάγνωση των αναγκών του τοπικού παραγωγικού συστήματος, με σκοπό τον ορθό σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, στόχος της μελέτης είναι η αξιοποίηση αυτής της πληροφόρησης κατά το σχεδιασμό, βάσει δεδομένων, των προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (κατάρτισης, εκπαίδευσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας), αλλά και των δράσεων για τη διαχείριση της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η μελέτη υλοποιείται με βάση πρότυπα διασφάλισης της συμβατότητας της μεθοδολογίας παρακολούθησης των δεδομένων της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τα ισχύοντα σε εθνικό επίπεδο (Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού - ΕΙΕΑΔ).

Τέλος, η παρούσα μελέτη θα συνθέσει όλα τα ευρήματα και τα δεδομένα που θα προκύψουν από την παραπάνω ανάλυση ώστε να καταλήξει σε:

- Προτάσεις σχετικά με τις ζητούμενες/αναδυόμενες θέσεις εργασίας στον τομέα της Ενέργειας/Ενεργειακής Εξοικονόμησης.
- Προτάσεις σχετικά με τις ζητούμενες/αναδυόμενες δεξιότητες στις ανωτέρω θέσεις εργασίας.
- Προτάσεις σχετικά με θεματικά αντικείμενα επαγγελματικής κατάρτισης με βάση τα ανωτέρα ευρήματα.

2. Μεθοδολογικό Πλαίσιο

Για την εκπόνηση της μελέτης θα αξιοποιηθούν τα εξής μεθοδολογικά εργαλεία και πηγές:

1. **Βιβλιογραφική έρευνα** (υφιστάμενες μελέτες, δευτερογενή δεδομένα, κτλ.) αναφορικά με την υφιστάμενη κατάσταση του τομέα (πχ. κλάδοι που τον συνθέτουν, οικονομική επίδοση του κάθε επιμέρους κλάδου που αφορά στον τομέα της «Βιομηχανίας», συμβολή του τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, μερίδιο απασχόλησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο).
2. Υιοθέτηση μεθοδολογικού πλαισίου για την διευρεύνηση των δεξιοτήτων με βάση την αρχική μεθοδολογία του ΕΙΕΑΔ για την διάγνωση δεξιοτήτων όπως αυτή περιλαμβάνεται και μετεξελίχθηκε με βάση το σχετικό νέο νομοθετικό πλαίσιο Νόμος 4921/2022 «Δουλειές Ξανά: Αναδιοργάνωση Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και ψηφιοποίηση των υπηρεσιών, αναβάθμιση δεξιοτήτων εργατικού δυναμικού και διάγνωσης των αναγκών εργασίας και άλλες διατάξεις» όπου σχετική Μονάδα Εμπειρογνομών του ΥΠΕΚΥ ανέλαβε το σχετικό έργο του καταργηθέντος ΕΙΕΑΔ
3. **Αξιοποίηση δεδομένων - δεικτών** αναφορικά με την ανάπτυξη και την απασχόληση στους τομείς αναφοράς όπως έχουν αποτυπωθεί σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (βλ. Ελληνική Στατιστική Αρχή, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (<https://metrics.ekt.gr/>), ΟΑΕΔ, ΓΕΜΗ κλπ).
4. **Αξιοποίηση ευρημάτων από τα εργαλεία – διαδραστικούς πίνακες του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Δυτική Ελλάδα : www.pde-mae.gr** (στοιχεία: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΡΓΑΝΗ, ΟΑΕΔ, κτλ.) που να αφορούν τον υπό μελέτη θεματικό τομέα με βάση το Π1.1 «Ανάπτυξη Μηχανισμού – Εργαλεία ανάλυσης του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας» του έργου.
5. **Αποδελτίωση και συνθετική επεξεργασία δεδομένων** στους θεματικούς τομείς ως προς τον βαθμό που συσχετίζονται με την εισαγωγή Καινοτομίας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑΚ) στο πλαίσιο ανάλυσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ανταγωνιστικότητας του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος.
6. **Αξιοποίηση ευρημάτων από focus group (στρογγυλά τραπέζια - ομάδες εστίασης) που πραγματοποιήθηκε στην Πάτρα στις 12/07/2022¹** με βασικούς εμπλεκόμενους τους εκπροσώπους παραγωγικών φορέων, επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων εδρεύοντες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και δραστηριοποιούμενους στους θεματικούς αναπτυξιακούς τομείς της Περιφέρειας, μέσω της χρήσης κατάλληλου μεθοδολογικού εργαλείου (ερωτηματολογίου) προκειμένου να αναδειχθούν οι ειδικότερες ανάγκες της αγοράς εργασίας (θέσεις εργασίας και απαιτούμενες δεξιότητες) στους συγκεκριμένους τομείς που παρουσιάζουν προοπτικές αναπτυξιακής δυναμικής. Για την διευκόλυνση της συλλογής των προτάσεων διανεμήθηκε, πριν την διοργάνωση των focus groups, ένα αρχικό κείμενο βάσης για τον υπό μελέτη τομέα οικονομικής δραστηριότητας, και εν συνεχεία μέσω του ερωτηματολογίου συλλέχθηκαν οι σχετικές προτάσεις από τους φορείς.

¹ βλέπε σχετικά Παραδοτέο 1.3.1 «Στρογγυλά Τραπέζια – Focus Group σε θεματικούς αναπτυξιακούς τομείς της Περιφέρειας με την συμμετοχή τοπικών αναπτυξιακών φορέων, επιχειρήσεων»

7. **Αξιολόγηση της δυναμικής της οικονομικής δραστηριότητας** στον υπό μελέτη τομέα, εκτίμηση για την εξέλιξή στην προσφορά και ζήτηση εργασίας και εκτίμηση για την επίδοση των τομέων στην απασχόληση σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο.
8. **Μεσοπρόθεσμη εκτίμηση/πρόβλεψη των τάσεων και της δυναμικής** που εμφανίζουν τα διαφορετικά επαγγέλματα με βάση τη συνεκτίμηση των δυναμικών επαγγελμάτων, των προσόντων και δεξιοτήτων (λαμβάνοντας υπόψη το ευρωπαϊκό σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων ESCO)
9. **Συνθετική διάγνωση** όλων των ανωτέρω που περιλαμβάνει:
 - i. Προτάσεις που αναδεικνύονται για ζητούμενες/αναδυόμενες θέσεις εργασίας στον τομέα της βιομηχανίας για τα επόμενα χρόνια.
 - ii. Προτάσεις που αναδεικνύονται για τις ζητούμενες/αναδυόμενες δεξιότητες (skills foresight) στις ανωτέρω θέσεις εργασίας στον υπό μελέτη τομέα (λαμβάνοντας υπόψη και το ευρωπαϊκό σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων ESCO).
 - iii. Προτάσεις για θεματικά αντικείμενα επαγγελματικής κατάρτισης με βάση τα ανωτέρω ευρήματα.

2.1 Ποιοτική έρευνα

Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην εις βάθος διερεύνηση και κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων. Η ποιοτική έρευνα, παρέχοντας τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πλούσιες πληροφορίες για το υπό εξέταση αντικείμενο/φαινόμενο ενδιαφέροντός του, αποτελεί την ενδεδειγμένη μεθοδολογία για να απαντηθούν τα ερωτήματα που σχετίζονται με το «Γιατί» και το «Πώς» των διάφορων κοινωνικοοικονομικών φαινομένων. Η ποιοτική προσέγγιση αποτελεί μια κατά βάση διερευνητική (exploratory) μέθοδο η οποία στοχεύει περισσότερο στην ανάδυση νέων τυποποιήσεων και θεωρητικών μοντέλων, παρά στην επαλήθευση υποθέσεων. Το βασικό πλεονέκτημα των ποιοτικών μεθόδων που εξυπηρετεί αυτή την στόχευση είναι η ευελιξία που χαρακτηρίζει την ερευνητική διαδικασία. Ειδικότερα:

- i. Ο ερευνητικός σχεδιασμός βασίζεται σε ευέλικτες στρατηγικές που επιτρέπουν την ανατροφοδότηση των σταδίων της έρευνας όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- ii. Τα ερωτήματα που απευθύνονται στους συμμετέχοντες είναι ανοιχτού τύπου (μη-δομημένο ερωτηματολόγιο), γεγονός που αποτρέπει την επιβολή προκατασκευασμένων νοηματικών πλαισίων στα υποκείμενα της έρευνας, αλλά και αφήνει τη δυνατότητα να ανακύψουν θέματα που πιθανώς δεν είχαν προβλεφθεί κατά τον σχεδιασμό.
- iii. Η ανάλυση των δεδομένων βασίζεται σε δυναμικά εργαλεία όπως είναι η ανοιχτή κωδικοποίηση των δεδομένων και η συνεχής σύγκριση που επιτρέπουν στον ερευνητή να «επιστρέφει» στα δεδομένα σε όλες τις φάσεις της αναλυτικής διαδικασίας.

Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης δεν αποτελεί απλά η περιγραφή μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς, αλλά η ολιστική κατανόησή τους. Η ποιοτική έρευνα διερευνά την εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν, εστιάζοντας πάντα στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό (αξιακό και ιδεολογικό) πλαίσιο στο οποίο εγγράφεται. Ταυτόχρονα, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην δυναμική διάσταση των φαινομένων και παρέχει

τη δυνατότητα να περιγράψουν λεπτομερώς οι διαδικασίες που συγκροτούν μια κοινωνική κατάσταση επιτρέποντας να διατυπωθούν υποθέσεις ως προς την ερμηνεία της. Η έμφαση στη δυναμική διάσταση των φαινομένων καθιστά την ποιοτική έρευνα κατάλληλη για να διερευνηθούν μεταβατικά φαινόμενα και να διερευνηθούν οι πιθανές εκβάσεις τους (περίοδοι κοινωνικής και πολιτικής κρίσης).

Τέλος, η χρήση των κατάλληλων ποιοτικών τεχνικών έμμεσης προσέγγισης (προβολικές τεχνικές, έμμεσες ερωτήσεις) των ερευνητικών υποκειμένων, δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να υπεισέλθει στα βαθύτερα δεδομένα της συμπεριφοράς προσπελάζοντας τις ορθολογικές ερμηνείες και τις στερεοτυπικές απαντήσεις που προβάλλουν συνήθως τα άτομα.

2.1.1 Ομάδα εστίασης -focus group

Για την εις βάθος ανάλυση των προοπτικών της αγοράς εργασίας στον τομέα υλοποιήθηκε **Focus Group στον τομέα της Βιομηχανίας (Πάτρα, 12/07/2022)** με παριστάμενους βασικούς εμπλεκόμενους εκπροσώπους παραγωγικών φορέων, επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων που έχουν έδρα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Η μεθοδολογική προσέγγιση της ομάδας εστίασης συνίστατο σε μια οργανωμένη συλλογική συνέντευξη και αλληλεπίδραση ενός ικανού αριθμού συμμετεχόντων ατόμων για ένα εστιασμένο θέμα, που στην εν λόγω περίπτωση **ήταν οι προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας»**. Ένας εναλλακτικός ορισμός δίνει τις ομάδες εστίασης σαν τίτλο που δίδεται σε έναν ειδικό τύπο ομαδικής συνέντευξης, ο οποίος είναι δομημένος με σκοπό να συλλεχθεί λεπτομερής γνώση για ένα συγκεκριμένο ζήτημα από επιλεγμένους συμμετέχοντες.

Ο ουσιώδης σκοπός των ομάδων εστίασης είναι η διερεύνηση μιας γκάμας αντιλήψεων και απόψεων για το ερευνητικό αντικείμενο και η απόκτηση κατανόησης για τα υπό διερεύνηση θέματα μέσα από την οπτική γωνία των ίδιων των συμμετεχόντων (επιλεγμένοι συμμετέχοντες). Τα μέλη της ομάδας συγκεντρώνονται σε κοινό φυσικό περιβάλλον για να συζητήσουν οργανωμένα, με τη βοήθεια ενός ή περισσότερων διαμεσολαβητών, ένα συγκεκριμένο ζήτημα ή μια σειρά από αλληλοσχετιζόμενα ζητήματα.

Ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της μεθόδου των ομάδων εστίασης είναι ο συλλογικός της χαρακτήρας και η δυναμική της αλληλεπίδρασης που αναπτύσσεται στα πλαίσιά της.

Συνήθως, οι ομάδες εστίασης διεξάγονται με στόχο τη διερεύνηση ενός συγκεκριμένου αντικειμένου και σε συγκεκριμένα χωρο-χρονικά και κοινωνικο-πολιτισμικά πλαίσια, όπου οι συμμετέχοντες στην ομάδα «εστιάζουν» σε αυτό το συγκεκριμένο φαινόμενο ή διαδικασία ο κάθε ένας/μία από τη δική του/της οπτική γωνία, εκφράζοντας και συζητώντας διαφορετικές εμπειρίες και αντιλήψεις.

Βασικό ζήτημα στον σχεδιασμό των ομάδων εστίασης είναι η επιτυχής «μετάφραση» των ερευνητικών ερωτημάτων σε ερωτήματα ή θεματικές στην συζήτηση εντός της ομάδας εστίασης.

Η «μετάφραση» αυτή αποτυπώνεται στο κεντρικό «εργαλείο» της διεξαγωγής των ομάδων εστίασης που είναι ο **Οδηγός της Συζήτησης (Discussion Guide)**. Ο οδηγός περιέχει όλες τις

ερωτήσεις και τις θεματικές για συζήτηση που θα τεθούν στους συμμετέχοντες, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις η ίδια η δυναμική της συζήτησης και της ομάδας τις μεταβάλλει σημαντικά.

Τέλος, ο ρόλος του **διαμεσολαβητή (Moderator)** στις ομάδες εστίασης είναι κρίσιμος. Ο διαμεσολαβητής είναι ο κύριος υπεύθυνος για την ομαλή διεξαγωγή της συζήτησης, της πλήρους και ουσιαστικής ενημέρωσης των συμμετεχόντων για το αντικείμενο και τους σκοπούς της ομάδας εστίασης, την εξασφάλιση της όσο τον δυνατό πιο ισότιμης συμμετοχής όλων των συμμετεχόντων, της αντιμετώπισης των απρόβλεπτων γεγονότων, της θέσης των κατάλληλων ερωτήσεων και της πρόκλησης πλούσιας και ουσιαστικής συζήτησης.

2.2 Δευτερογενής έρευνα – Desk research

Η βιβλιογραφική έρευνα αποτελεί βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για τη διερεύνηση των διεθνών εξελίξεων, αλλά και την ενσωμάτωση προτεινόμενων τεχνικών, μεθόδων και λύσεων σε φαινόμενα ή προβλήματα που αντιμετωπίζονται σε διεθνές επίπεδο και συνεπώς, έχουν αντιμετωπιστεί σε πλειάδα περιπτώσεων. Επίσης, χρησιμοποιείται για τη διερεύνηση των τρεχουσών εξελίξεων στα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων, με σκοπό την καταλληλότερη προσαρμογή των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς και για τη μελέτη της διεθνούς εμπειρίας και καλών πρακτικών.

Η επιτυχία της δευτερογενούς έρευνας διασφαλίζεται με δύο τρόπους, αφενός με τον ακριβή προσδιορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων, και αφετέρου με τη θέσπιση κριτηρίων αναφορικά με την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση.

Η πτυχή της ποιότητας απαιτεί μεγάλη εμπειρία και προσοχή τόσο στο φορέα που συνέλεξε τα πρωτογενή δεδομένα/συμπεράσματα, όσο και στη μεθοδολογία που ακολούθησε για τη συλλογή/εξαγωγή τους.

Οι πηγές άντλησης ποσοτικών δεδομένων είναι πολλαπλές και παρέχουν τη δυνατότητα στους ερευνητές – μελετητές, στους οικονομικούς αναλυτές, στους κοινωνικούς επιστήμονες και στους διάφορους άλλους επιστήμονες να επιλέξουν εκείνα τα δεδομένα που αρμόζουν στα διάφορα ερευνητικά τους ερωτήματα. Στις πηγές αυτές συγκαταλέγονται δεδομένα από απογραφές, μελέτες, κρατικές έρευνες, χρονικά εντοπισμένες (cross-sectional) και διαχρονικές (longitudinal) μελέτες, καθώς και δεδομένα από διοικητικά και δημόσια αρχεία.

Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται στην υλοποίηση κοινωνικών μελετών, μελετών οικονομικής ανάπτυξης και κλαδικής ανάλυσης και αναφέρεται στην αξιοποίηση υλικού προηγούμενων ερευνών (κυρίως δειγματοληπτικών ερευνών), ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας, καθώς και δημοσιευμένων μελετών. Επιπρόσθετα, τα δεδομένα που βασίζονται σε απογραφικές μεθόδους χρησιμοποιούνται και σαν πλαίσιο και βάση συγκρίσεων (benchmark) των δεδομένων που προκύπτουν από στατιστικές έρευνες. Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στη δευτερογενή ανάλυση αποτελούν συχνά το αποτέλεσμα μεγάλης κλίμακας ερευνών που έχουν πρωτογενώς συλλεχθεί από υπηρεσίες και οργανισμούς με εμπειρία στις ποσοτικές έρευνες.

Η δευτερογενής ανάλυση παρέχει τη δυνατότητα στους ερευνητές, που δεν έχουν τις υποδομές να συλλέξουν πρωτογενή δεδομένα, να διερευνήσουν ερευνητικά ζητήματα του

ενδιαφέροντός τους. Επιπλέον, επιτρέπει τη χρήση συνδυασμού δεδομένων από διαφορετικές πηγές, η ανάλυση των οποίων δύναται να αποκαλύψει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες σχέσεις. Η επιτυχία της δευτερογενούς έρευνας διασφαλίζεται με δύο τρόπους, αφενός με τον ακριβή προσδιορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων και αφετέρου με τη θέσπιση κριτηρίων αναφορικά με την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση.

Συμπερασματικά, η μέθοδος αυτή αναφέρεται στην αναζήτηση, συλλογή, επεξεργασία και σύνθεση:

- i. Υλικού προηγούμενων ερευνών (κυρίως δειγματοληπτικών ερευνών), μελετών, δημοσιευμένων δεδομένων, ποσοτικών και στατιστικών στοιχείων, δεικτών, πινάκων, κ.ο.κ.
- ii. Πληροφοριών από την Αναθέτουσα Αρχή.
- iii. Εντύπων, εκθέσεων, οδηγών και φυλλαδίων από επίσημους και έγκυρους φορείς.
- iv. Συμπερασμάτων από την ελληνική και τη διεθνή βιβλιογραφία.
- v. Καλών πρακτικών/επιτυχημένων παραδειγμάτων (case studies) από το εξωτερικό κλπ..

3. Ευρωπαϊκές και Εθνικές στρατηγικές - κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα της «Βιομηχανίας»

3.1 Η Ευρωπαϊκή στρατηγική

Τον Μάρτιο του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την **Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Βιομηχανία** η οποία αποσκοπεί στον να ενισχύσει την ευρωπαϊκή βιομηχανία και να συμβάλλει στη μετάβαση της Ευρώπης προς την κλιματική ουδετερότητα και την ψηφιακή πρωτοπορία.

Η **Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Στρατηγική** περιγράφει όλες τις απαραίτητες και υποστηρικτικές ενέργειες προκειμένου η ευρωπαϊκή βιομηχανία να πρωτοστατήσει στις πρωτοβουλίες της ΕΕ για επίτευξη “ενεργειακής ουδετερότητας σε σχέση με το κλίμα”. Η ευρύτερη πολιτική της ΕΕ συμπεριλαμβανομένης και της πολιτικής για τη «Βιομηχανία», επιδιώκει την προστασία του περιβάλλοντος και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για το κλίμα και την ανθρώπινη υγεία. **Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να γίνει η Ευρώπη η πρώτη παγκοσμίως ήπειρος με ουδέτερο ισοζύγιο διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της ανάπτυξης καθαρότερων πηγών ενέργειας και πράσινων τεχνολογιών.**

Η **Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Στρατηγική** περιλαμβάνει έναν κατάλογο δράσεων για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης της βιομηχανίας στην ΕΕ και οι οποίες συνδέονται, σαφώς, με την 4^η Βιομηχανική Επανάσταση.

Ο όρος «Βιομηχανία 4.0» αναφέρεται στην 4η Βιομηχανική επανάσταση, η οποία χαρακτηρίζεται από ένα σύνολο εξελιγμένων τεχνολογιών που συνδυάζουν την χρήση «έξυπνων» και πλήρως διασυνδεδεμένων συσκευών και μηχανισμών.

Τα θεμέλια της Βιομηχανίας 4.0 χτίζονται πάνω σε ένα σύνολο τεχνολογιών/τεχνολογικών εξελίξεων (τεχνητή νοημοσύνη - Artificial intelligence, κυβερνοασφάλεια - Cybersecurity, μεγάλα δεδομένα - Big Data, βιομηχανικό διαδίκτυο των πραγμάτων - The Industrial Internet of Things (IIoT), μεταποιητικά εκτελεστικά συστήματα - Manufacturing Execution Systems (MES), τεχνολογίες Cloud, εφαρμογές Machine-to-Machine (M2M), συστήματα υψηλής υπολογιστικής ισχύος - Electronic Components & Systems) οι οποίες μεταμορφώνουν δραστικά την βιομηχανική παραγωγή και την μεταποίηση. Μέσα από την αξιοποίηση των παραπάνω ανερχόμενων τεχνολογιών, σε συνδυασμό με τα νέα υλικά (π.χ. βιοϋλικά και νανοϋλικά), αλλά και τις νέες παραγωγικές διαδικασίες (data-driven παραγωγή, cybersecurity, AI, ακόμα και συνθετική βιολογία), η Βιομηχανία 4.0 αναμένεται να προκαλέσει μια ολιστική μετάλλαξη στο σημερινό βιομηχανικό περιβάλλον και στο επιχειρηματικό/βιομηχανικό πρότυπο. Η ενσωμάτωση των παραπάνω ανερχόμενων ομάδων ψηφιακών τεχνολογιών δύναται να επηρεάσει το σύνολο των αλυσίδων αξίας και κατ' επέκταση εκτείνεται σε δραστηριότητες εκτός της βιομηχανίας, όπως κατασκευές, μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα, υπηρεσίες κλπ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας** ενέκρινε σειρά προτάσεων με στόχο να προσαρμοστούν οι πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα, την ενέργεια, τις μεταφορές και τη φορολογία στον σκοπό της μείωσης των καθαρών εκπομπών αερίων του

Θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, γεγονός το οποίο αφορά άμεσα την βιομηχανία που είναι βασικός ρυπογόνος παράγοντας.

Η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** θα βελτιώσει την ευημερία και την υγεία των πολιτών και των μελλοντικών γενεών παρέχοντας:

- καθαρό αέρα, καθαρό νερό, υγιές έδαφος και βιοποικιλότητα
- ανακαινισμένα και ενεργειακά αποδοτικά κτίρια
- υγιεινά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα
- περισσότερες δημόσιες μεταφορές
- καθαρότερη ενέργεια και πρωτοποριακή καθαρή τεχνολογική καινοτομία
- προϊόντα με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής που μπορούν να επισκευάζονται, να ανακυκλώνονται και να επαναχρησιμοποιούνται
- μελλοντικά βιώσιμες θέσεις εργασίας και κατάρτιση σε δεξιότητες για τη μετάβαση σε μια **ανταγωνιστική και ανθεκτική βιομηχανία** σε παγκόσμιο επίπεδο.

3.2 Η Εθνική στρατηγική (2022)

3.2.1 Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία

Η **Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία (2022)**, η οποία καταρτίστηκε από το Υπουργείο **Ανάπτυξης και Επενδύσεων**, εξειδικεύει και προωθεί την επίτευξη των επιμέρους στόχων του «Σχεδίου Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» οι οποίοι συνδέονται με την αύξηση της παραγωγικότητας και της απασχόλησης, ενώ ταυτόχρονα συναρθρώνεται στο ευρύτερο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Βιομηχανικής Στρατηγικής και της υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδίου της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Το όραμα για τη βιομηχανία αποτελεί εθνικό στόχο έως το 2030 και αναδεικνύει, καταρχήν, το ρόλο της βιομηχανίας στον μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου της χώρας. Η ελληνική βιομηχανία παρουσιάζει χαρακτηριστικά όπως ανθεκτικότητα, τάσεις ανάπτυξης και δυνατότητες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Η βιομηχανία μπορεί να ηγηθεί του μετασχηματισμού του παραγωγικού μοντέλου της χώρας εστιάζοντας στην εγχώρια παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και τη βιομηχανική αυτονομία

Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία ενσωματώνει τις κατευθύνσεις της «Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027» και εστιάζει στην προώθηση της βιομηχανικής καινοτομίας μέσω της δημιουργίας ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος το οποίο θα αντιμετωπίζει τα υφιστάμενα εμπόδια και αγκυλώσεις διευκολύνοντας και υποστηρίζοντας παράλληλα, τις συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών/ακαδημαϊκών ιδρυμάτων.

Πίνακας 1 Στρατηγικές κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την Βιομηχανία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων - Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας (2022)

Α/Α	Στρατηγική Κατεύθυνση	Στόχοι
1	Αύξηση Ανταγωνιστικότητας, μέσω της προώθησης της παραγωγικής μεγέθυνσης και διεθνοποίησης των βιομηχανικών επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση της εξωστρέφειας, μέσω της παροχής κινήτρων και ανάπτυξης δομών υποστήριξης για την προώθηση της επέκτασης των επιχειρήσεων σε νέες αγορές. • Προσέλκυση επενδύσεων, παροχή κινήτρων και διαμόρφωση κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για την αύξηση των εγχώριων και άμεσων ξένων επενδύσεων με στόχο την κάλυψη του επενδυτικού κενού. • Ανάπτυξη εξειδικευμένων αγορών, για την αποτελεσματική προώθηση πολιτικών διαφοροποίησης προϊόντων και αύξηση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας και παραγωγικότητας. • Ανάπτυξη σχημάτων συνεργασίας, για την επίτευξη κρίσιμης μάζας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανικών επιχειρήσεων (ιδίως ΜμΕ).
2	Καινοτομία, προώθηση της έρευνας και καινοτομίας στη βιομηχανία και της ενσωμάτωσης ερευνητικών αποτελεσμάτων και νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία, εστιάζοντας στους κάτωθι στρατηγικούς στόχους	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση νεοφυών, μέσω της αύξησης της χρηματοδότησης των νεοφυών επιχειρήσεων, καθώς και της δημιουργίας δομών για την υποστήριξη τους κατά τα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής τους, με σκοπό την ανάπτυξη του εγχώριου οικοσυστήματος νεοφυών επιχειρήσεων. • Ανάπτυξη συστάδων βιομηχανικής καινοτομίας μεταξύ επιχειρήσεων και αλλαγή θεσμικού πλαισίου για την απρόσκοπτη και αποτελεσματική συνεργασία με την ερευνητική / ακαδημαϊκή κοινότητα. • Ανάπτυξη προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, μέσω της αύξησης της χρηματοδότησης για ανερχόμενες τεχνολογίες και της αναβάθμισης του εθνικού συστήματος καινοτομίας, με τη δημιουργία κατάλληλων τεχνολογικών υποδομών και την παροχή υπηρεσιών για στάδια

Α/Α	Στρατηγική Κατεύθυνση	Στόχοι
		υψηλής τεχνολογικής ωριμότητας ενισχύοντας τις προσπάθειες (ιδίως των ΜμΕ) για την εμπορευματοποίηση νέων ιδεών και ερευνητικών αποτελεσμάτων
3	Ψηφιακός Μετασχηματισμός, στοχεύοντας στην προώθηση της τεχνολογικής αναβάθμισης και του ψηφιακού μετασχηματισμού των βιομηχανικών επιχειρήσεων ανάλογα με το βαθμό της τεχνολογικής τους ωριμότητας	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνολογική μετάβαση ΜμΕ, ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού επιχειρήσεων με περιορισμένη ψηφιακή ωριμότητα σε τομείς χαμηλής τεχνολογικής έντασης, μέσω της εγκατάστασης και αναβάθμισης βασικού εξοπλισμού και ψηφιακών λειτουργιών, στο πλαίσιο υλοποίησης στοχευμένων επιχειρησιακών δράσεων, Β2Β συνεργασιών και ολοκληρωμένων σχεδίων διδύμου μετασχηματισμού. • Χρήση τεχνολογιών αιχμής για τις ψηφιακά ανεπτυγμένες επιχειρήσεις αξιοποιώντας τεχνολογίες που εμπίπτουν στο φάσμα των τεχνολογιών της Βιομηχανίας 4.0. • Ανάπτυξη ψηφιακών συστημάτων και τεχνολογιών, μέσω της ενίσχυσης της εγχώριας παραγωγής ψηφιακών συστημάτων και τεχνολογιών
4	Πράσινος Μετασχηματισμός καθώς η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αναδεικνύει τη βιομηχανία ως τομέα καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050	<ul style="list-style-type: none"> • ΑΠΕ και ενεργειακή αποδοτικότητα, κινητοποίηση σημαντικών επενδύσεων και αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την ενεργό παραγωγή και αποθήκευση ενέργειας μέσω ΑΠΕ καθώς και τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της ενεργητικής και παθητικής ενεργειακής αποδοτικότητας της βιομηχανίας. • Εφαρμογή μοντέλων κυκλικής οικονομίας κυρίως μέσω της προώθησης της βιομηχανικής συμβίωσης με στόχο την επιχειρηματική αξιοποίηση της ανάγκης μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. • Ανάπτυξη περιβαλλοντικά βιώσιμων προϊόντων, αξιοποιώντας επιχειρηματικές ευκαιρίες που αναμένεται να δημιουργηθούν από την εφαρμογή μοντέλων κυκλικής οικονομίας
5	Ανθρώπινο Δυναμικό και Δεξιότητες, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων, με έμφαση στις τεχνικές δεξιότητες και τις δεξιότητες STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics), καθώς	<ul style="list-style-type: none"> • Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη βιομηχανία, αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος για την ανάπτυξη κατάλληλων ειδικοτήτων και δεξιοτήτων (ιδίως σε επίπεδο STEM και τεχνικών δεξιοτήτων) με μεγάλη ζήτηση στη βιομηχανία καθώς και βελτίωση της διασύνδεσης

Α/Α	Στρατηγική Κατεύθυνση	Στόχοι
	και η προσέλκυση του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν βασικές προτεραιότητες για την προσαρμογή των επιχειρήσεων στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση	<p>της εκπαίδευσης με τη βιομηχανία, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας ιδίως στους νέους και στην αποτροπή του Brain drain.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upskilling & Reskilling ανθρώπινου δυναμικού μέσω προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης για την υποστήριξη, τόσο του μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, όσο και την ομαλή προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας, περιορίζοντας τον κίνδυνο αποκλεισμού του από αυτή. • Σύνδεση με ανθρώπινο δυναμικό από το εξωτερικό, μέσω της δημιουργία ενός δικτύου επαφής με απόδημους επιστήμονες.
6	Επιχειρηματικό Περιβάλλον, βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος με βάση τις ανάγκες των βιομηχανικών επιχειρήσεων και τα νέα δεδομένα που προκύπτουν κυρίως λόγω πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού.	<ul style="list-style-type: none"> • Μείωση της γραφειοκρατίας και απλοποίηση διαδικασιών προς τις επιχειρήσεις, μέσω της ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών και της απλοποίησης διαδικασιών με μεγάλο διοικητικό κόστος. • Αναβάθμιση και επέκταση Επιχειρηματικών Πάρκων, με ειδική μέριμνα για την εξυγίανση Άτυπων Βιομηχανικών Συγκεντρώσεων (ΑΒΣ) και τη δημιουργία νέων Επιχειρηματικών Πάρκων καθώς και αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία τους • Αναβάθμιση του εθνικού συστήματος ποιότητας και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, για την προσαρμογή στις ανάγκες του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού και την αποτελεσματικότερη υποστήριξη της βιομηχανικής καινοτομίας.
7	Ανθεκτικότητα, προώθηση της Ανθεκτικότητας του εγχώριου βιομηχανικού τομέα,	<ul style="list-style-type: none"> • Διαχείριση ενεργειακής κρίσης, εξασφάλιση ενεργειακής επάρκειας και επίτευξη ανταγωνιστικού ενεργειακού κόστους για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις. • Ανάπτυξη εναλλακτικών καναλιών τροφοδοσίας, για την ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της βιομηχανικής παραγωγής σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. • Διαχείριση έκτακτων συνθηκών/ κρίσεων, δημιουργία κατάλληλων δομών και μηχανισμών για την αντιμετώπιση έκτακτων συνθηκών.

Α/Α	Στρατηγική Κατεύθυνση	Στόχοι
		<ul style="list-style-type: none">• Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, λήψη μέτρων για την ταχεία προσαρμογή της βιομηχανίας στην κλιματική αλλαγή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της

Η αποτελεσματική υλοποίηση της Στρατηγικής για την Βιομηχανία προϋποθέτει την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και προσέλκυση κατάλληλου και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε νέες ή παραδοσιακές βιομηχανικές δραστηριότητες. **Βασικός στόχος της Στρατηγικής είναι η προώθηση του μετασχηματισμού της εγχώριας αγοράς εργασίας, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης και ο περιορισμός της ανεργίας στα επαγγέλματα που σχετίζονται με την βιομηχανία.** Έμφαση δίνεται και στην επανακατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, προκειμένου να αναπτυχθούν κατάλληλες δεξιότητες για την υποστήριξη των επενδυτικών σχεδίων παραγωγικού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων και να μειωθεί ο κίνδυνος απώλειας εργασίας. Παράλληλα, προωθείται η αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος και βελτίωση της διασύνδεσής του με τη βιομηχανία, ώστε να υποστηριχθεί η ανάπτυξη κατάλληλων ειδικοτήτων και δεξιοτήτων στους νέους και η άμεση ένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Επίσης, το όραμα και η στρατηγική του **Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών** (Εθνική στρατηγική για τη βιομηχανία του αύριο, σήμερα, special report 18/12/2019)² ευθυγραμμίζεται με τις βασικές αρχές της Εθνικής Στρατηγικής για την Βιομηχανία του **Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων** καθώς δίνει έμφαση:

- Στις επενδύσεις σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών και μηχανολογικού εξοπλισμού.
- Στην ενδυνάμωση της καινοτομικής ικανότητας με προτεραιότητα στη σύνδεση της έρευνας με τις τεχνολογικές ανάγκες της βιομηχανίας.
- Στις συμπράξεις ανεξαρτήτως γεωγραφικής θέσης για την καθετοποίηση της παραγωγής και τη μεγέθυνση των ΜμΕ με το σύνολο της επικράτειας να εξελίσσεται σε ενιαίο βιομηχανικό χώρο.
- Στις σύγχρονες ψηφιακές δεξιότητες για την επιτάχυνση του μετασχηματισμού.
- Στη βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος τόσο για πάγια θέματα της βιομηχανίας (πχ αδειοδότηση, κόστος ενέργειας), όσο και στα θέματα ψηφιακού μετασχηματισμού και κυβερνοασφάλειας.

3.2.2 Η Βιομηχανία έως ένας από τους βασικούς πυλώνες της Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027

Η βιομηχανία αποτελεί ένας από τους βασικούς πυλώνες της Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027 η οποία διατρέχει το βασικό πλαίσιο σχεδιασμού, προγραμματισμού και υλοποίησης του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

Η ΕΣΕΕ 2021-2027 θα υλοποιηθεί σε τομεακό επίπεδο σε αντίθεση με την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Σε συνέχεια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 η νέα ΕΣΣΕ εστιάζει με ακόμα μεγαλύτερη προσοχή στη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της Ελληνικής οικονομίας. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην ενίσχυση της καινοτομίας και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού ώστε να αναβαθμιστούν οι παραγόμενες υπηρεσίες των επιχειρήσεων, καθώς και να δημιουργηθούν υψηλόμισθες θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης.

²Διαθέσιμο στο https://segm.gr/wp-content/uploads/2019/12/SR_Greek_Program_Industry4.0_FINAL.pdf

Η νέα ΕΣΕΕ 2021-2027 διακρίνεται στους παρακάτω τομείς προτεραιότητας:

- **Αγροδιατροφική αλυσίδα:** Η Αγροδιατροφική αλυσίδα διακρίνεται κυρίως στους δείκτες που αφορούν την επενδυτική δραστηριότητα, τη συμβολή στην εγχώρια απασχόληση, καθώς και το επίπεδο του εμπορικού ισοζυγίου της. Βάσει διάφορων μελετών (IOBE (2018) και ΤτΕ (2019)) παρουσιάζει υψηλή συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας, εμφανίζει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης στο μέλλον και εναρμονίζεται με έναν από τους βασικούς Ευρωπαϊκούς Στρατηγικούς Πυλώνες για την σύγκλιση και την ενιαία αγορά³. Ο συγκεκριμένος τομέας προτεραιότητας αναδεικνύεται στο πλαίσιο του Σχεδίου δράσης της ΕΕ αλλά και στο πλαίσιο του Εθνικού Οδικού Χάρτη για την κυκλική οικονομία, όπως και στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025.
- **Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα:** Ο τομέας των Βιοεπιστημών, Υγείας και Φαρμάκων σημειώνει υψηλές επιδόσεις σε δείκτες όπως αυτοί που αφορούν στην καινοτομία και την Έρευνα και Ανάπτυξη, τη διεθνοποίηση και τον κύκλο εργασιών. Επιπροσθέτως, παρουσιάζει σημαντική δραστηριότητα σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, ενώ προσελκύει μικρό μέρος των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ). Ο συγκεκριμένος τομέας ευνοεί την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων και δραστηριότητές του συμμετέχουν σε διεθνείς αλυσίδες αξίας (ΤτΕ, 2019). Συγκεκριμένες καινοτόμες δραστηριότητες και επιμέρους οικοσυστήματα του τομέα συγκαταλέγονται στις προτεραιότητες κυρίως του Horizon Europe, στις Βασικές Ανερχόμενες Τεχνολογίες Ευρείας Εφαρμογής (Key Enabling Technologies), και ως διακριτό πεδίο την Ευφυή Υγεία στο πλαίσιο των επίσημα αναγνωσμένων Σημαντικών Έργων Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ).
- **Ψηφιακές Τεχνολογίες:** Το πεδίο των Ψηφιακών Τεχνολογιών χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό επενδύσεων, υψηλό μορφωτικό επίπεδο απασχολούμενων, ιδιαίτερα αξιόλογες επιδόσεις στην Έρευνα και Ανάπτυξη και την παραγωγή καινοτομιών. Ο συγκεκριμένος τομέας διακρίθηκε ως προς τη συμβολή του στη ΣΕΕ 2014-2020 (π.χ. επιχειρηματική καινοτομία) και σε ένα ευρύτατο πεδίο εφαρμογής κοινού(ων) τεχνολογικού(ων) υποβάθρου(ων) για πολλές βιομηχανικές επιχειρήσεις. Επιπλέον, αρκετές εκ των δραστηριοτήτων και των επιμέρους οικοσυστημάτων που εντάσσονται σε αυτό, αποτελούν προτεραιότητες για το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (NextGenerationEU), το πρόγραμμα της ΕΕ Ψηφιακή Ευρώπη, το οποίο βρίσκεται στον πυρήνα των πολιτικών για τη διττή μετάβαση που επιδιώκει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, και τη στρατηγική Industry 4.0 για την ψηφιακή αναβάθμιση της Βιομηχανίας (κατόπιν και της συνδρομής της DG-Reform με την εκπόνηση σχετικής μελέτης για την χώρα).
- **Αειφόρος Ενέργεια:** Οι επενδύσεις, το μορφωτικό επίπεδο απασχολούμενων και το ποσοστό των απασχολούμενων σε τμήμα Έρευνας και Ανάπτυξης είναι δείκτες στους οποίους ο τομέας επιτυγχάνει τις καλύτερες επιδόσεις. Επίσης, χαρακτηρίζεται από

³ IOBE (2018), *Προκλήσεις και προοπτικές του τομέα μεταποίησης στην Ελλάδα: Στρατηγικές παρεμβάσεις για ανάπτυξη*
Τράπεζα της Ελλάδος (2019), *Η Συμμετοχή της Ελλάδας στις Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας*, Οικονομικό Δελτίο ΤτΕ Νο50

σημαντική δραστηριότητα νεοφυών επιχειρήσεων. Δραστηριότητες και επιμέρους οικοσυστήματα του τομέα βρίσκονται στο επίκεντρο πολλών ευρωπαϊκών στρατηγικών, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία, το Horizon Europe κλπ., αλλά και του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

- **Περιβάλλον & Κυκλική οικονομία:** Αυτός ο ευρύς τομέας σημείωσε υψηλές επιδόσεις την περίοδο 2014-2020 σε όρους προϊόντος (ακαθάριστη προστιθέμενη αξία) και συμβολής στην εγχώρια απασχόληση. Σε εθνικό επίπεδο, οι ανάγκες και οι προτεραιότητες του τομέα περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, το οποίο έχει ως διακριτή πολιτική προτεραιότητα σχετικό σχέδιο στρατηγικής. Τέλος, ο τομέας υποστηρίζεται και εξυπηρετείται κατά κύριο λόγο από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, το οποίο περιλαμβάνει πέντε άξονες δράσεων: μεταξύ των οποίων **δράσεις για τη βιώσιμη παραγωγή και τη βιομηχανική πολιτική,**
- **Μεταφορές & Εφοδιαστική αλυσίδα:** Οι Μεταφορές & Εφοδιαστική αλυσίδα καταγράφουν υψηλές επιδόσεις ως προς τη συμβολή στην εγχώρια Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, καθώς και στους δείκτες Εμπορικού Ανοίγματος και Εμπορικού Ισοζυγίου.
- **Υλικά-Κατασκευές & Βιομηχανία:** Ο τομέας των Υλικών, Κατασκευών & Βιομηχανίας σημειώνει υψηλές επιδόσεις σε δείκτες σχετικούς με τις επενδύσεις, την καινοτομία και την Έρευνα και Ανάπτυξη. Ο τομέας χαρακτηρίζεται και από την ύπαρξη τόσο νεοφυών, όσο και μεγάλων επιχειρήσεων. Συγκεκριμένοι κλάδοι του εμφανίζουν έντονη δυναμική διεθνοποίησης (IOBE 2017), καθώς συμμετέχουν σε διεθνείς αλυσίδες αξίας (ΤτΕ, 2019). Δραστηριότητες και επιμέρους οικοσυστήματά του αποτελούν προτεραιότητες της **Νέας Βιομηχανικής Στρατηγικής της Ευρώπης (2020)**. Επίσης, συγκαταλέγονται στις Ανερχόμενες Τεχνολογίες Ευρείας Εφαρμογής (**Key Enabling Technologies**)

Στόχευση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) προέβη στην ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης του Περιφερειακού Συστήματος Καινοτομίας, καθώς και στην αξιολόγηση της υφιστάμενης Στρατηγικής Καινοτομίας. Με βάση την προαναφερθείσα ανάλυση των δεδομένων, ως τρεις Τομείς Προτεραιότητας οι οποίοι συνάδουν απόλυτα με τους αντίστοιχους της νέας Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης είναι:

1. Αγροδιατροφή και Βιομηχανία Τροφίμων
2. Υλικά, Μικροηλεκτρονική και Μεταποίηση
3. Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργική Βιομηχανία

Η ΠΔΕ παράλληλα θα προωθήσει τις συνέργειες των τριών ανωτέρω τομέων και με τους τρεις ακόμα τομείς προτεραιότητας για δράσεις ΤΠΕ, Αειφόρου Ενέργειας και Βιώσιμης Ανάπτυξης /Κυκλικής Οικονομίας.

4. Αναπτυξιακό προφίλ, στρατηγική και δυνατότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος - Προοπτικές για το ανθρώπινο δυναμικό

4.1 Παρουσίαση της αναπτυξιακής στρατηγικής και των σχετικών δράσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Η **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας** αποτελεί την πύλη εισόδου και εξόδου προς την Αδριατική και την Δυτική Ευρώπη, παρέχοντας σημαντικές δυνατότητες εμπορευματικών συναλλαγών και εγγύτητα σε σημαντικές αγορές, διευκολύνοντας τον εξωστρεφή προσανατολισμό των επιχειρήσεών της.

Το όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας όπως αποτυπώνεται στα στρατηγικά κείμενα της περιόδου μέχρι το 2030 είναι να καταφέρει να καταστεί μια: **«Δίκαιη, έξυπνη και αποτελεσματική ευρωπαϊκή Περιφέρεια, κόμβος τεχνολογίας, καινοτομίας και δημιουργικότητας, υπόδειγμα κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής, τόπος ανάδειξης ολυμπισμού, εθελοντισμού και πολιτισμού».**

Βασική προτεραιότητα που προκύπτει είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας και της ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων, καθώς και η προσαρμογή τους **στις προκλήσεις της 4^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης**, λαμβάνοντας ταυτοχρόνως υπόψη τους τομείς της περιφερειακής διάστασης της **Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση** και τομείς που θα αναδυθούν μέσα από τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο.

Στην παρούσα ενότητα λαμβάνοντας υπόψη την **αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και τα επίσημα αναπτυξιακά/στρατηγικά κείμενα που έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί, θα επιδιωχθεί, μέσω μιας σύνθεσης αυτών, να προσδιορισθούν οι αναπτυξιακές δυνατότητες για τον τομέα της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος και οι προοπτικές για το ανθρώπινο δυναμικό της στον τομέα της Βιομηχανίας.**

Ειδικότερα, τα στρατηγικά/αναπτυξιακά κείμενα που περιγράφουν τη στοχοθεσία της ΠΔΕ για τα επόμενα έτη είναι τα κάτωθι:

1. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2020 – 2023
2. Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2014 - 2020
3. Η μελέτη για το Επενδυτικό Προφίλ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
4. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 – 2025
5. Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014-2020.
6. Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Σε ότι ακολουθεί, αναλύονται τα παραπάνω στρατηγικά και επιχειρησιακά κείμενα, καθώς και το περιεχόμενο των στρατηγικών κατευθύνσεών τους για την ανάπτυξη του τομέα της «Βιομηχανίας»:

1. Το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2020 – 2023** το οποίο περιλαμβάνει ως βασικούς στρατηγικούς στόχους της Περιφέρειας τους παρακάτω:

Πίνακας 2 Στρατηγικοί Στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος της ΠΔΕ 2020 - 2023

Στρατηγικός Στόχος 1	«Ενίσχυση της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες και δομές πολυτροπικών μεταφορών, γνώσης, τεχνολογίας και ψηφιακής διακυβέρνησης».
Στρατηγικός Στόχος 2	«Ανθεκτικότητα στη Διοίκηση και στην Κοινωνία, με έμφαση στη διοικητική ετοιμότητα, την αειφορία στο περιβάλλον και στην παραγωγή και την υγεία-μέριμνα».
Στρατηγικός Στόχος 3	«Στήριξη της εξωστρέφειας στην επιχειρηματικότητα, στον πολιτισμό και στον τουρισμό και ανάδειξη του εθελοντισμού και του ολυμπισμού».
Στρατηγικός Στόχος 4	«Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην παραγωγή, στην καινοτομία και στην εξειδίκευση».

2. Η **Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2014 - 2020** στην οποία καθορίστηκαν πέντε (5) τομείς σαν προτεραιότητες για την ΠΔΕ, ήτοι:
 - i. **Αγροτική Παραγωγή – Υδατοκαλλιέργειες και τρόφιμα**
 - ii. **Τουρισμός – Πολιτισμός**
 - iii. **Υλικά – Μικροηλεκτρονική**
 - iv. **Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)**
 - v. **Ενεργειακές Εφαρμογές**

Οι τρεις (3) από τους (5) τομείς προτεραιότητες για την **της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αφορούν άμεσα τον τομέα της Βιομηχανίας**
3. Η **μελέτη για το Επενδυτικό Προφίλ της Περιφέρειας δυτικής Ελλάδας** μέσω της οποίας αναδεικνύονται συγκεκριμένες επενδυτικές ευκαιρίες σε επιμέρους τομείς της οικονομίας της Δυτικής Ελλάδας (Πρωτογενής Τομέας - Αγροδιατροφή, Αλιεία και Ιχθυοκαλλιέργεια, Τουρισμός και Πολιτισμός, Logistics, Καινοτομία και Έρευνα, Καινοτομία και Πρωτογενής Τομέας, Ενέργεια, Πράσινη Ανάπτυξη και Ενεργειακός Μετασχηματισμός).
4. Το **Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας** περιόδου 2021 – 2025, το οποίο περιλαμβάνει έργα στο πλαίσιο των πέντε αναπτυξιακών πυλώνων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ήτοι:
 - i. **Έξυπνη Ανάπτυξη** (αφορά άμεσα την βιομηχανία)
 - ii. **Πράσινη Ανάπτυξη**
 - iii. **Κοινωνική Ανάπτυξη**
 - iv. **Ανάπτυξη Υποδομών»**
 - v. **Εξωστρέφεια**
5. Το **Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014-2020**.
6. **Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-2027**.

4.2 Αναπτυξιακά έργα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της «Βιομηχανίας» στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020

Το Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2014-20 το οποίο είχε την μεγαλύτερη συμβολή στην ενίσχυση του τομέα της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ήταν το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)⁴. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ ήταν η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Το πρόγραμμα περιλάμβανε δράσεις για την στροφή της χώρας στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους, όπως η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας, ώστε να αυξηθούν η κλίμακα/μέγεθος των μονάδων παραγωγής, να επιταχυνθεί η εισαγωγή νέων προϊόντων/υπηρεσιών που δημιουργούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη χώρα και τις επιμέρους περιφέρειες και ενσωματώνουν νέα γνώση και καινοτομία ως προς την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020 περιλάμβανε τον Άξονα Προτεραιότητας «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας».

Από το 2019 μέσω των δύο ανωτέρω προγραμμάτων έχουν δρομολογηθεί μια σειρά από σημαντικές δράσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικής βάσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με βασικούς φορείς ΕΦΔ/ΔΙΑΠ/ΠΔΕ και τον ΕΦΕΠΑΕ. Οι δράσεις αυτές, κατεξοχήν, δημιουργούν προοπτικές για νέες θέσεις απασχόλησης στις βιομηχανικές επιχειρήσεις οι οποίες θα υλοποιήσουν τα σχετικά επιχειρηματικά σχέδια.

Στον επόμενο πίνακα (Πίνακας 3) παρουσιάζονται οι Συγχρηματοδοτούμενες δράσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας από το 2019 μέχρι σήμερα, καθώς και οι τομείς τους οποίους αφορούν.

Παρατηρείται ότι η ενίσχυση της βιομηχανίας τίθεται ψηλά στην ατζέντα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος η οποία προκήρυξε το πρόγραμμα «Σύγχρονη μεταποίηση στη Δυτική Ελλάδα - Ενίσχυση του μεγέθους και της ανταγωνιστικότητας μεταποιητικών και λοιπών επιχειρήσεων της ΠΔΕ» με προϋπολογισμό 51.142.003,35 € στο οποίο εντάχθηκαν 263 μεταποιητικές επιχειρήσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

⁴ Το ΕΠΑΝΕΚ χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο).

Πίνακας 3 Συγχρηματοδοτούμενες δράσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας 2019 - σήμερα

A/A	Τίτλος Προγράμματος	Αφορά την Μεταποίηση /Βιομηχανία	Ποσό	Αριθμός Επιχειρήσεων
1	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ-ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	Ναι	982.311,39 €	9
2	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ-ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΕΤΟΥΣ 2019	Ναι	1.832.720,63 €	18
3	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΔΕ		5.543.139,33 €	71
4	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΚΙΝΗΣΗ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ, ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΔΕ	Ναι	21.483.033,88 €	218
5	ΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΛΟΓΩ COVID19	Ναι	30.089.007,39 €	1139
6	ΠΑΡΟΧΗ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΛΗΓΗΣΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ	Ναι	20.000.000,00 €	Υπό αξιολόγηση
7	ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΔΕ	Ναι	51.142.003,35 €	263
8	ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ	ΝΑΙ	3.031.799,13 €	24
9	«ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΠΕ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»	Όχι	3.877.449,00 €	Υπό αξιολόγηση
10	ΣΤΗΡΙΞΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Κ.Α.Λ.Ο.)	Όχι	2.000.000,00 €	Υπό αξιολόγηση
11	ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ Δ' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	2.771.378,24 €	1
12	ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤ' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	1.683.368,88 €	3
13	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Γ' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	244.355,00 €	1
14	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ Δ' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	3.435.586,50 €	2
15	ΜΙΚΡΕΣ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ Α' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	30.361.661,71 €	40
16	ΜΙΚΡΕΣ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ Β' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	9.281.474,33 €	10
17	ΜΙΚΡΕΣ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ Γ' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	3.844.218,74 €	8
18	ΜΙΚΡΕΣ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ Δ' ΚΥΚΛΟΣ		11.855.754,64 €	13
19	ΜΙΚΡΕΣ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ Ε' ΚΥΚΛΟΣ	Ναι	20.186.412,50 €	25
Σύνολο			223.645.674,64 €	1845

Πηγή: *Regional Growth Conference 2022, Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας - Παρουσίαση ΔΙΑΠ/Πάτρα (9/6/2022)*

4.3 Αναπτυξιακές πολιτικές και έργα στον τομέα της «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο τα επόμενα έτη

4.3.1 Αναπτυξιακός Νόμος (Ν.4887/2022)

Ένα από τα βασικότερα αναπτυξιακά εργαλεία για την ενίσχυση της Ελληνικής Βιομηχανίας αποτελεί ο νέος αναπτυξιακός νόμος (Ν.4887/2022) ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις αρχές του 2022. Σκοπός του νόμου είναι η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης με σεβασμό στους περιβαλλοντικούς πόρους, η **τεχνολογική αναβάθμιση**, η διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding), η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης, η **μετακίνηση στην αλυσίδα παραγωγής της αξίας για την παραγωγή πιο σύνθετων προϊόντων**, η προσφορά καλύτερων υπηρεσιών και εν τέλει η εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας.

Με τον νέο χάρτη των περιφερειακών ενισχύσεων, προβλέπονται προσαυξημένα ποσοστά ενισχύσεων στο σύνολο σχεδόν των περιφερειών. Το μέγιστο ποσό της επιδότησης φτάνει τα 10 εκ. ευρώ ανά επένδυση.

Στον Νέο Αναπτυξιακό μπορούν να συμμετέχουν οι εξής μορφές επιχειρήσεων:

- Εμπορική εταιρία (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΙΚΕ)
- Συνεταιρισμοί, Κοιν.Σ.Επ, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ), Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ)
- Υπό ίδρυση ή υπό συγχώνευση εταιρίες (σύσταση μετά την έγκριση του επενδυτικού σχεδίου)
- Κοινοπραξίες με προϋπόθεση καταχώρησης στο ΓΕΜΗ
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους υπό προϋποθέσεις.

Μεταξύ των κλάδων που ενισχύονται, βασικό ρόλο παίζουν η **μεταποίηση**, καθώς και η τεχνολογική αναβάθμιση επιχειρήσεων. Συνεπώς, είναι δυνατή η ένταξη επενδυτικών σχεδίων που σχετίζονται με τον τομέα της «Βιομηχανίας».

Τα επενδυτικά σχέδια που ενισχύονται δύναται να περιλαμβάνουν:

- Τη δημιουργία νέας μονάδας – νέας επιχειρηματικής εγκατάστασης.
- Την επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας.
- Τη διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας σε προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν έχουν παραχθεί ποτέ σε αυτήν. Προϋπόθεση είναι ότι οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν τουλάχιστον κατά 200% τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που χρησιμοποιούνται εκ νέου. Αυτό με βάση την καταγραφή στο οικονομικό έτος που προηγείται της έναρξης των εργασιών του επενδυτικού σχεδίου.
- Τη θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας. Προϋπόθεση στις μεγάλες επιχειρήσεις είναι ότι οι ενισχυόμενες δαπάνες πρέπει να υπερβαίνουν τις αποσβέσεις τα τρία προηγούμενα φορολογικά έτη. Υπόψη λαμβάνονται εκείνα τα στοιχεία του ενεργητικού τα οποία συνδέονται με τη δραστηριότητα που πρόκειται να εκσυγχρονιστεί. Αν δεν αποτυπώνονται σαφώς οι συνδεδεμένες με τη δραστηριότητα αποσβέσεις, δεν συντρέχει η προβλεπόμενη στην παρούσα προϋπόθεση.

Στην περίπτωση της **Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**, σύμφωνα με τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, τα ανώτατα ποσοστά ενίσχυσης ανέρχονται στο 50% για μεγάλες επιχειρήσεις, στο 60% για μεσαίες και στο 70% για μικρές επιχειρήσεις.

4.3.2 ΕΣΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 – Προγράμματα που αναμένεται να ενισχύσουν την ανάπτυξη της Ελληνικής Βιομηχανίας

Στις 29 Ιουλίου 2021 πραγματοποιήθηκε η έγκριση του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια και απαντούν στις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας.

Στο νέο «ΕΣΠΑ 2021 -2027» προβάλλονται, ως συνολική πολιτική, οι προτεραιότητες και δράσεις οι οποίες έχουν ως σκοπό τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

- «πιο έξυπνη» Ελλάδα - 20% των πόρων
- «πιο πράσινη» Ελλάδα - 27% των πόρων
- «πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα - 8% των πόρων
- «πιο κοινωνική» Ελλάδα - 30% των πόρων
- Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της- 6% των πόρων
- Για τη Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση - 7% των πόρων.

Με το νέο «ΕΣΠΑ 2021 – 2027» θα διατεθούν στην Ελληνική οικονομία συνολικά **26,2 δις €** εκ των οποίων τα **20,9 δις €** θα αφορούν την Ενωσιακή Συμμετοχή (ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΕΚΤ+, ΤΔΜ και ΕΤΘΑΥ) και τα 5,3 δις € την Εθνική Συνεισφορά.

Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 – 2027 απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 4).

Πίνακας 4 Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 - 2027

Προγράμματα ΕΣΠΑ	Σύνολο Ενωσιακής και Εθνικής Συμμετοχής (σε εκατ. €)
Ανταγωνιστικότητα	3.885
Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή	4.162
Ψηφιακός Μετασχηματισμός	943
Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή	3.607
Μεταφορές	2.224
Πολιτική Προστασία	714
Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων	504
Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση	1.629
Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα	455
13 Περιφερειακά Προγράμματα	8.066

Τα προγράμματα τα οποία μέσω του νέου «ΕΣΠΑ 2021 -2027» πρόκειται να συμβάλλουν άμεσα στην ανάπτυξη της Ελληνικής Βιομηχανίας είναι τα εξής:

A. Τομεακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» 2021 - 2027

Το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» 2021-2027, στοχεύει στην υποστήριξη των παραγωγικών, ανταγωνιστικών και εξωστρεφών τομέων της οικονομίας στη μετάβασή τους σε ένα αναπτυξιακό πρότυπο που καθοδηγείται από την Οικονομία της Γνώσης, αποτυπώνοντας σε μεγάλο βαθμό τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας και σε εναρμόνιση με τις νέες προτεραιότητες της Επιτροπής. Το Πρόγραμμα εξυπηρετεί την πολιτική για ενίσχυση των επενδύσεων και τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με έμφαση στους τομείς βιώσιμων μεταφορών/εφοδιαστικής αλυσίδας, προστασίας περιβάλλοντος, αειφόρου ανάπτυξης, ενεργειακής απόδοσης, ψηφιακών τεχνολογιών, έρευνας και ανάπτυξης, δεξιοτήτων και απασχολησιμότητας. Το Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα θα αποτελέσει βασικό εργαλείο εξυπηρέτησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ).

Η Δημόσια Δαπάνη του Προγράμματος ανέρχεται σε **3,9 δισ.€**, εκ των οποίων τα 3,1δισ. € αφορούν την Κοινωνική Συνοχή (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+) και τα 800 εκ.€ την Εθνική Συμμετοχή, ενώ πεδίο εφαρμογής του Προγράμματος είναι όλη η χώρα.

Ως προς τη δομή, το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε πέντε (5) Προτεραιότητες, εκ των οποίων η μία αφορά την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος. Ειδικότερα:

- **Προτεραιότητα 1 «Ενίσχυση έρευνας & καινοτομίας».**
Συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ. Περιλαμβάνει τομείς και προτεραιότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας της ΕΣΕΕ στην προοπτική ανασυγκρότησης του παραγωγικού μοντέλου της χώρας. Βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα με υψηλής προστιθέμενης αξίας συνέργειες ερευνητικού δυναμικού και επιχειρηματικού κόσμου και επιχορηγούνται έργα απορροφώντας το ρίσκο της έρευνας και καινοτομίας. Επίσης, επιδιώκεται η κάλυψη αναγκών ανθρώπινου δυναμικού σε δεξιότητες στο πλαίσιο της ΕΣΕΕ, της βιομηχανικής μετάβασης και υποστήριξης του ψηφιακού

μετασχηματισμού, της ενεργειακής απόδοσης, τις πράσινες και ασφαλείς μεταφορές. Αφορά τεχνολογική κατάρτιση, δεξιότητες και προσεγγίσεις που συνδέονται με την επιχειρηματικότητα.

- **Προτεραιότητα 2 «Ενίσχυση επιχειρηματικότητας & ανταγωνιστικότητας».** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ. Περιλαμβάνει πρωτοβουλίες που βοηθούν τις επιχειρήσεις να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές, υποστηρίζουν τους νέους επιχειρηματίες και προωθούν την επιχειρηματικότητα υψηλής προστιθέμενης αξίας. Στοχεύει στη δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για την υποστήριξη των επιχειρήσεων, στην ανάπτυξη μέσω, κυρίως, ενίσχυσης των παραγωγικών επενδύσεων, στην ενσωμάτωση καινοτόμων μεθόδων παραγωγής και νέων τεχνολογιών.
- **Προτεραιότητα 3 «Βελτίωση πρόσβασης επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση».** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ. Βασικός στόχος είναι η προώθηση της επιχειρηματικότητας και η βελτίωση του περιβάλλοντος για τις ΜμΕ καλύπτοντας μέρος του χρηματοδοτικού κενού της αγοράς. Υποστηρίζει τις ΜμΕ για πρόσβαση σε χρηματοδότηση, διεθνοποίηση και πρόσβαση στις αγορές, δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- **Προτεραιότητα 4 «Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού».** Συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+. Στόχος είναι η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου του ανθρώπινου κεφαλαίου και οι κοινωνικές επενδύσεις, αποσκοπώντας στην επίλυση προβλημάτων οικονομικών ανισοτήτων και στην εξεύρεση ικανοποιητικών σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και επαγγελματιών. Περιλαμβάνει υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης, καθώς και της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στις νέες συνθήκες.
- **Προτεραιότητα 5 «Τεχνική Βοήθεια».** Συνεισφέρει στην τεχνική, οργανωτική και διοικητική υποστήριξη του σχεδιασμού, της υλοποίησης, της διαχείρισης, της παρακολούθησης, της δημοσιότητας, του ελέγχου και της αξιολόγησης του Προγράμματος.

B. Περιφερειακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» 2021-2027

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021-2027» εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2022 και συνοψίζεται στην υλοποίηση μιας ολιστικής στρατηγικής για τον μετασχηματισμό της σε μία «δίκαιη, έξυπνη και αποτελεσματική ευρωπαϊκή Περιφέρεια, που θα αποτελεί υπερτοπικό κόμβο τεχνολογίας, καινοτομίας, έρευνας και δημιουργικότητας, υπόδειγμα κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής, τόπο ανάδειξης ολυμπισμού, εθελοντισμού και πολιτισμού».

Πρωταρχική επιδίωξη της μέσω του ΠεΠ «Δυτική Ελλάδα» 2021 - 2027 είναι να καταστεί **κόμβος τεχνολογίας, καινοτομίας και δημιουργικότητας**, αξιοποιώντας ισχυρά χαρακτηριστικά όπως το **υφιστάμενο ερευνητικό και παραγωγικό δυναμικό, τη δημιουργική βιομηχανία και τις αρχές και εργαλεία της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης**.

Παράλληλα, το όραμα της ΠΔΕ έχει έντονη κοινωνική διάσταση, ενσωματώνοντας την ανάγκη για άρση των αδικιών και υποχώρηση των προβλημάτων με κοινωνικό χαρακτήρα που

μπορεί να οδηγούν ομάδες πολιτών σε κοινωνικό αποκλεισμό. Η ΠΔΕ επενδύει στην περιφερειακή σύγκλιση μέσα από την άμβλυση των ανισοτήτων, καθώς και μέσα από τη διαμόρφωση κοινής περιφερειακής συνείδησης.

Η **Δημόσια Δαπάνη του Προγράμματος** ανέρχεται σε **628.447.202 €**, εκ των οποίων 534.180.118 € αποτελούν Κοινοτική Συγχρομή (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+) και 94.267.084 € Εθνική Συμμετοχή. Πεδίο εφαρμογής του Προγράμματος είναι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Ως προς τη δομή, το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε οκτώ (8) Προτεραιότητες, εκ των οποίων δύο αφορούν την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+). Ειδικότερα που αφορούν τον τομέα της «Βιομηχανίας» είναι οι εξής:

- **Προτεραιότητα 1 «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην παραγωγή, ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας με όρους καινοτομίας, εξωστρέφειας και ψηφιακής ενίσχυσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας»**

Η Προτεραιότητα 1, συγχρηματοδοτούμενη από το ΕΤΠΑ, προσβλέπει στη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας και τη στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η συστηματική εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο, η αλληλεπίδραση της ΕΣΕΕ με την περιφερειακή απόληξή της και η διαρκής, αμφίδρομη επικοινωνία με τους παραγωγικούς και ερευνητικούς φορείς, θα αναδείξει και θα εξειδικεύσει τις ανάγκες και ευκαιρίες για συνεργασία ερευνητικής κοινότητας-επιχειρήσεων και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του δημοσίου τομέα και της οικονομίας, την ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα και την ενθάρρυνση της νεοφυούς, καινοτόμου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας. Παράλληλα, στοχευμένες δράσεις υποστήριξης του τοπικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος θα βοηθήσουν στην ταχύτερη διεξόδυση των επιχειρήσεων σε διεθνείς αγορές.

- **Προτεραιότητα 5 «Ενίσχυση της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας»**

Η Προτεραιότητα 5, συγχρηματοδοτούμενη από το ΕΤΠΑ, προσβλέπει στη βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος των πόλεων και των οικισμών και της ποιότητας ζωής των κατοίκων, την ενίσχυση του πολιτισμού και την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος εντός των περιοχών παρέμβασης, την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, την εφαρμογή «έξυπνων» πολιτικών, ώστε συνολικά να συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη ανάδειξη των στρατηγικών πλεονεκτημάτων της, της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας σε διεθνές επίπεδο.

- **Προτεραιότητα 6 «Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ» και Προτεραιότητα 7 «Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+»**

Η Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+, αντίστοιχα) συνεισφέρει στην τεχνική, οργανωτική και διοικητική υποστήριξη του σχεδιασμού, της υλοποίησης, της διαχείρισης, της παρακολούθησης, της δημοσιότητας, του ελέγχου και της αξιολόγησης του Προγράμματος.

Οι πόροι του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Δυτική Ελλάδα**» 2021 – 27 ανέρχονται σε **628.447.202,00 €**. Από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) θα προέλθουν 395.789.433 €, από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + (ΕΚΤ+) 138.390.685 €, ενώ 94.267.084 € αφορούν την Εθνική Συμμετοχή. Ειδικότερα, η κατανομή των συγκεκριμένων πόρων για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1).

Σχήμα 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027 (Πηγή: <https://dytikiellada.gr/>) – Επεξεργασία συμβούλου

Λοιπά Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Σε ό,τι αφορά αυτά που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η χρηματοοικονομική στήριξη που παρέχουν μπορεί να έχει διάφορες μορφές. Πρόκειται ουσιαστικά για άλλα ταμεία της ΕΕ, η πλειονότητα των οποίων υπόκειται σε κεντρική διαχείριση και οι δράσεις τους υλοποιούνται μέσω προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων απευθείας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκτελεστικούς της οργανισμούς. Τα άλλα εργαλεία χρηματοδότησης (Ταμεία της ΕΕ) που παρουσιάζουν ισχυρό δυναμικό για συνέργειες με τα ΕΔΕΤ και έχουν σχέση με το θεματικό τομέα περιγράφονται συνοπτικά ως εξής:

- Το πρόγραμμα «**Ορίζοντας Ευρώπη**» (**Horizon Europe**) είναι το πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για την **έρευνα και καινοτομία** με τρεις βασικές προτεραιότητες (πυλώνες), τη **βιομηχανική υπεροχή**, την επιστημονική αριστεία και τις κοινωνικές προκλήσεις. Το HORIZON EUROPE αντιμετωπίζει τα θέματα των παγκόσμιων προκλήσεων, και ιδιαίτερα της κλιματικής αλλαγής και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και της Ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας, που αποβλέπει στην τόνωση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 98,1 δις €.
- Η **Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility)** χρηματοδοτεί έργα που συμπληρώνουν τους δεσμούς που λείπουν από τον ευρωπαϊκό ενεργειακό, μεταφορικό και ψηφιακό κορμό. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 33,7 εκατομμύρια €.

- Το πρόγραμμα **Single Market Programme (SMP COSME)** που θα στηρίξει τις ΜμΕ σε τέσσερις τομείς: Πρόσβαση σε χρηματοδότηση, πρόσβαση σε αγορές, υποστήριξη σε επιχειρηματίες, καλύτερες συνθήκες για δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξη. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 4.52 δις €.
- Το πρόγραμμα **InvestEU** θα συνενώσει υπό την ίδια στέγη τα πολυάριθμα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ που διατίθενται επί του παρόντος για τη στήριξη των επενδύσεων στην ΕΕ, ώστε η ενωσιακή χρηματοδότηση για επενδυτικά έργα στην Ευρώπη να καταστεί απλούστερη, αποδοτικότερη και πιο ευέλικτη. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 10.28 δις €.
- Το πρόγραμμα **Digital Europe** θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης και θα οδηγήσει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ευρώπης. Θα βοηθήσει, επίσης, την Ευρώπη να παραμείνει ανταγωνιστική και στρατηγικά αυτόνομη σε παγκόσμιο επίπεδο και να διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο οι νέες τεχνολογίες αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες και τις αξίες μας. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 7.59 δις €.

4.3.3 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Ελλάδα 2.0

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και για την ώθηση της ευρωπαϊκής οικονομίας να ανακάμψει από την πανδημία, δημιουργήθηκε ένα σημαντικότατο πακέτο ανάκαμψης για την περίοδο 2021-2027, το οποίο συνδυάζει το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) με το νέο μέσο ανάκαμψης **Next Generation EU**.

Η κεντρική ιδέα του Ευρωπαϊκού πακέτου ανάκαμψης βασίζεται σε τέσσερις στόχους πολιτικής:

- Προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης
- Ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας
- Μετριασμός των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης
- Υποστήριξη του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού.

Ο **Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF)** συστάθηκε για την αντιμετώπιση της COVID-19 κρίσης και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με συνολικό προϋπολογισμό 672,5 δις € σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της Ένωσης. Για την υλοποίηση, τα Κράτη-Μέλη καταρτίζουν εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αναλύοντας τις προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και τα οποία εγκρίνονται από την Επιτροπή.

Το **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»** περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων το οποίο φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα – οικονομία, κοινωνία και θεσμούς – σε μια νέα εποχή, καθώς και να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία,

με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΜΑΑ για την υλοποίηση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» ανέρχεται σε **31,16 δις €**, εκ των οποίων **18,43 δις €** αφορούν επιδοτήσεις και **12,73 δις €** αφορούν δάνεια. Σε αυτό το πλαίσιο, το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει και σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα ενισχύοντας ιδιωτικές επενδύσεις και χρησιμοποιώντας Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και Εταιρίες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότερα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια. Με τη χρήση των μέσων αυτών και αξιοποιώντας τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» επιδιώκει να **κινητοποιήσει συνολικούς επενδυτικούς πόρους 59,81 δις €**.

Οι στόχοι που θέτει το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0» είναι:

- Ο περιορισμός των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης του COVID-19.
- Η αντιμετώπιση των υπαρχόντων παραγωγικών και επενδυτικών κενών.
- Η ενίσχυση της ανάπτυξης, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Ενώ, τα οφέλη που αναμένονται να υπάρξουν από την επιτυχή υλοποίηση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 2).

Σχήμα 2 Οφέλη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»
(Πηγή: <https://greece20.gov.gr/>) - Επεξεργασία συμβούλου

Το **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** εξειδικεύεται σε τέσσερις (4) Πυλώνες που συνθέτους δεκαοχτώ (18) επιμέρους Άξονες. Ειδικότερα:

Πίνακας 5 Αρχιτεκτονική δομή – Πυλώνες – Στόχοι και Προϋπολογισμός του Ταμείου Ανάκαμψης

Πυλώνας		Στόχοι	Προϋπολογισμός
1 ^{ος} Πυλώνας	Πράσινη Μετάβαση,	<p>Τα επενδυτικά σχέδια που θα ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει να εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον. 2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση. 3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών. 4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας. 	Περιλαμβάνει δράσεις ύψους 6,194 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 11,604 δις € επενδυτικοί πόροι.
2 ^{ος} Πυλώνας	Ψηφιακή Μετάβαση	<p>Τα επενδυτικά σχέδια που θα ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει να εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος. 2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους. 3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων. 	Περιλαμβάνει δράσεις ύψους 2,177 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 2,337 δις € επενδυτικοί πόροι.
3 ^{ος} Πυλώνας	Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή	<p>Τα επενδυτικά σχέδια που θα ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει να εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας. 2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. 	Περιλαμβάνονται δράσεις ύψους 5,185 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 5,268 δις € επενδυτικοί πόροι

Πυλώνας		Στόχοι	Προϋπολογισμός
		3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας. 4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές.	
4ος Πυλώνας	Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας	Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει να εστιάζουν στους κάτωθι άξονες: <ol style="list-style-type: none"> 1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης. 2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης. 3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης. 4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών. 5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας. 6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας. 7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών. 	Περιλαμβάνει δράσεις ύψους 4,88 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 8,779 δις € επενδυτικοί πόροι

Μεταξύ των δράσεων που αναμένεται να ενισχύσουν την βιομηχανία περιλαμβάνονται οι εξής:

- 1) Η Δράση 16634 - **Ανάπτυξη επιχειρηματικών πάρκων** προϋπολογισμού 100 εκ € του **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που αφορά την** παροχή χρηματοδοτικής ενίσχυσης για τα Βιομηχανικά Πάρκα και περιλαμβάνει χρηματοδότηση ως ακολούθως:
 - Δημιουργία νέων βιομηχανικών πάρκων επόμενης γενιάς.
 - Επέκταση, εκσυγχρονισμό ή αναβάθμιση των υφιστάμενων, για την αύξηση της ετοιμότητάς τους για τη μετάβαση σε υποδομές δικτύου 5G και υπερύψηλου εύρους ζώνης και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, παρεμβάσεων έξυπνης διαχείρισης ενέργειας και εξοικονόμησης ενέργειας, και υποδομών κυκλικής οικονομίας.
 - Μετατροπή περιοχών με υψηλή βιομηχανική συγκέντρωση σε πράσινα και ψηφιοποιημένα βιομηχανικά πάρκα.

Επίσης στο πλαίσιο της δράσης περιλαμβάνεται χρηματοδότηση για κατασκευή υποσταθμών διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για την εξυπηρέτηση και υποστήριξη των αναγκών των υφιστάμενων Οργανωμένων Υποδοχέων Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων (ΟΥΜΕΔ) της εγχώριας αγοράς, καθώς και της ευρύτερης περιοχής, και την προώθηση της εξοικονόμησης, αποθήκευσης και διανομής της ενέργειας και των ΑΠΕ.

Η συνολική Δημόσια Δαπάνη, ανέρχεται σε 100.000.000 €, για την περίοδο 2022-2025

- 2) Η δράση 16721 «**Έξυπνη Μεταποίηση**» η οποία εντάσσεται στον Άξονα 4.6 «Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας», και συγκεκριμένα στον Πυλώνα Ανάκαμψης 4 «Ιδιωτικές Επενδύσεις και Μετασχηματισμός της Οικονομίας». Στόχος της δράσης, είναι η επιτάχυνση της βιομηχανικής μετάβασης μέσω της ψηφιοποίησης των επιχειρησιακών και παραγωγικών λειτουργιών για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και τη δημιουργία μιας ανθεκτικής βιομηχανίας. Αυτό θα επιτευχθεί με την ψηφιακή αναβάθμιση των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων βιομηχανικών επιχειρήσεων με εξοπλισμό παραγωγής υψηλής τεχνολογίας και βιομηχανικές ψηφιακές δεξιότητες

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης παρέχεται χρηματοδοτική στήριξη των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του ελληνικού βιομηχανικού οικοσυστήματος για την ενίσχυση της τεχνολογικής τους υποδομής και την αναβάθμιση του κατασκευαστικού τους εξοπλισμού με χρήση έξυπνων τεχνολογιών αιχμής με χαμηλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι τεχνολογίες που περιλαμβάνονται στο «Industry 4.0» επιτρέπουν μεταξύ άλλων τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τον αυτοματισμό των γραμμών παραγωγής, την άμεση επικοινωνία μεταξύ συσκευών που χρησιμοποιούν ενσύρματα και ασύρματα κανάλια επικοινωνίας, καθώς και την παραγωγή πρωτοτύπων και εξατομικευμένων προϊόντων που ενσωματώνουν υψηλή τεχνολογία.

Η συνολική Δημόσια Δαπάνη, ανέρχεται σε 73.227.620 €, για την περίοδο 2022-2025
Στην **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας** για τα επενδυτικά σχέδια που θα υποβληθούν
ισχύουν τα εξής ως προς την ένταση της ενίσχυσης.

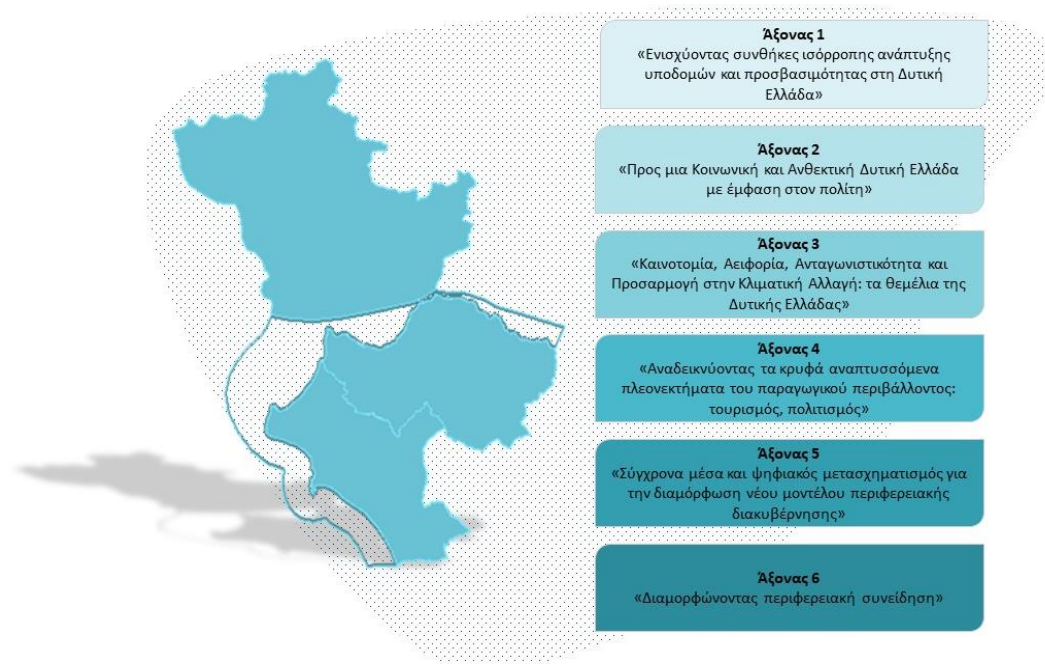
Πίνακας 6 Ποσοστό ενίσχυσης των επιχειρήσεων της ΠΔΕ από τον ΜΜΑ

	Είδος Επιχειρήσεων	Δαπάνες Άρθρου 14	Δαπάνες Άρθρου 18 και 31
1	Πολύ μικρές επιχειρήσεις	70%	50%
2	Μεσαίες	60%	50%
3	Ανεξαρτήτως Μεγέθους		50%

4.3.4 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2021 - 2023 – Οδηγός επενδύσεων – Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021 – 2025

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2023

Η βιομηχανία αναγνωρίζεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-2023** ως τομέας προτεραιότητας για την ευρύτερη περιοχή. Οι άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2020 – 2023 παρουσιάζονται στο παραπάνω σχήμα (Σχήμα 3).

Σχήμα 3 Άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 - 2023 - Επεξεργασία συμβούλου

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 – 2023 τόσο ο άξονας παρέμβασης «**Άξονας 3: Καινοτομία, Αειφορία, Ανταγωνιστικότητα και Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή : Τα Θεμέλια της Δυτικής Ελλάδας**» με δεσμευμένο ποσό άνω των 10 εκ. € για την μετάβαση της στην νέα εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της, μέσω της μείωσης του κόστους ενεργειακής εξάρτησης, καθώς και πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 15 εκ. € στο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων «Εξοικονομώ κατ' οίκων», όπως και η εκπόνηση Σχεδίου Ενεργειακής Απόδοσης και Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης αποτυπώνουν την σημαντικότητα που αποδίδει η Περιφέρεια στον τομέα της Βιομηχανίας

Επενδυτικές Ευκαιρίες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας – Βιομηχανία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εκπόνησε αναλυτική μελέτη με τις επενδυτικές ευκαιρίες σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, έτσι ώστε να διευκολύνει την αναπτυξιακή δυναμική και τις άμεσες επενδύσεις στην χωρική ενότητα που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας.

Στον **Οδηγό Επενδύσεων** που εξέδωσε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας η Βιομηχανία αποτελεί σημείο εστίασης και αναδεικνύεται σε τομέα με ιδιαίτερη αναπτυξιακή και επενδυτική δυναμική. Στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων της Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνονται όλες οι ευκαιρίες επιχειρηματικής δράσης και ανάπτυξης στον τομέα της «Βιομηχανίας». Αναλυτικότερα:

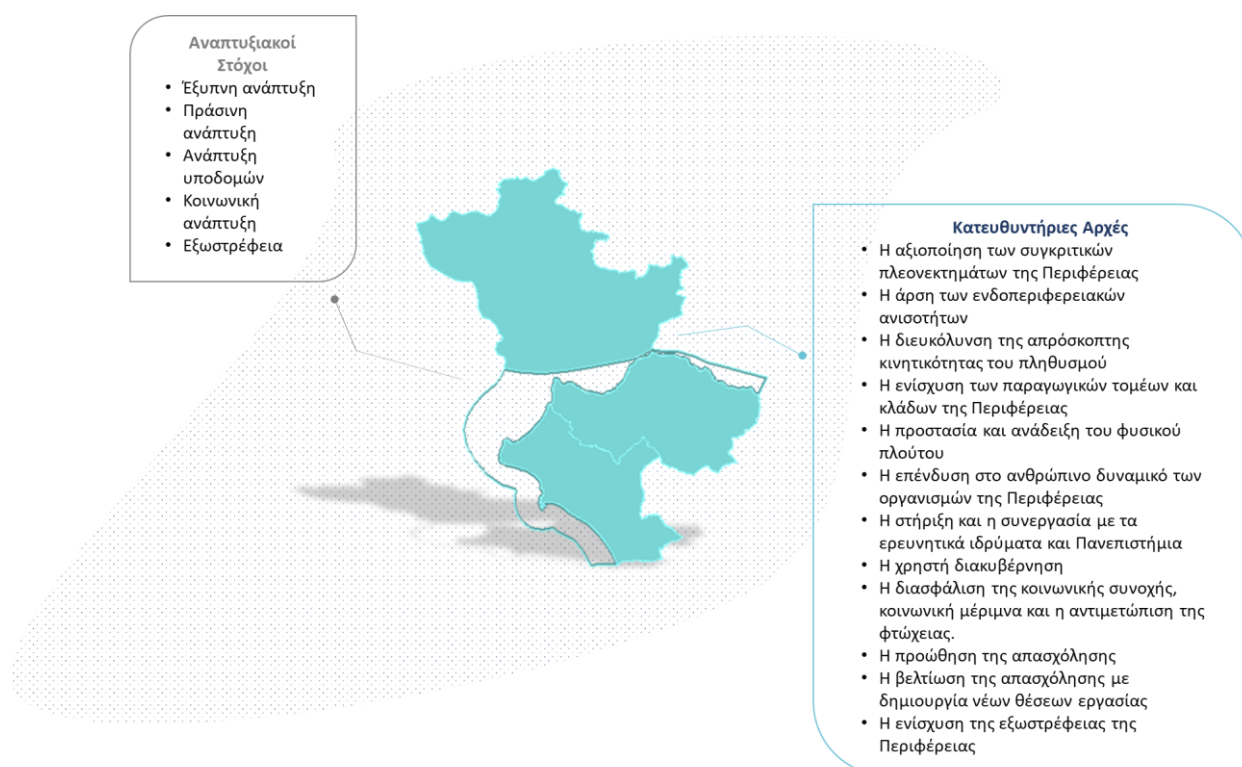
- Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας:
 - Ανάπτυξη Βιομηχανικών Θερμοκηπίων
 - Δημιουργία ΚΕ.Π.Α.Τ.
 - Αξιοποίηση Στρατοπέδου στον Άγριλο Αμφιλοχίας
 - Αξιοποίηση έκτασης στο Αγριλοβούνι Μπούκας
 - Ανάπλαση της θέσης Ανεμόμυλου στον Αστακό
 - Καλλιέργεια Φαρμακευτικής Κάνναβης
- Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας:
 - Ανάπτυξη Βιομηχανικών Θερμοκηπίων
 - Κατασκευή Φωτοβολταϊκών Πάρκων
 - Δημιουργία Ινστιτούτου Τροφίμων του Αύριο
 - Ανάπτυξη Logistics Center
 - Αξιοποίηση εγκαταστάσεων Πειραϊκής – Πατραϊκής
 - Αξιοποίηση Κτιρίου Λαδόπουλου
 - Ανάπτυξη Ιχθυοκαλλιέργειας στη λιμνοθάλασσα Πάππα
- Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας:
 - Ανάπτυξη Βιομηχανικών Θερμοκηπίων
 - Κατασκευή Πάρκου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
 - Κατασκευή Ενεργειακού Πάρκου
 - Επαναλειτουργία του Ινστιτούτου Κοροΐβου
 - Καλλιέργεια Φαρμακευτικής Κάνναβης

Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025

Όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025, όπως αυτό αποτυπώνεται στο **Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης** (πρ. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) αποτελεί η ανασύνταξη της τοπικής οικονομίας και η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ισόρροπης ανάπτυξης και μείωσης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. Στην κατεύθυνση αυτή, βασικές στρατηγικές προτεραιότητες αποτελούν η εξασφάλιση της πρόσβασης του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας και των παραγωγικών τομέων της οικονομίας σε βασικές υποδομές και δίκτυα, η ενδυνάμωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η αξιοποίηση της έρευνας και η υιοθέτηση των καινοτομιών, καθώς και η ανάπτυξη της εξωστρέφειας και η στήριξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Σημαντική θεωρείται η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοίκησης και η διασφάλιση υψηλής ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες, παράλληλα με τη διασφάλιση της κοινωνικής ισορροπίας και συνοχής.

Για την εξυπηρέτηση του οράματος και των βασικών προτεραιοτήτων που τίθενται, κρίνεται ιδιαίτερα κομβικός ο προσεκτικός σχεδιασμός των επόμενων κινήσεων, έτσι ώστε το σύνολο των πιστώσεων του Προγράμματος να απορροφηθεί σε δράσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι και οι Κατευθυντήριες Αρχές που αποσκοπούν στην επίτευξη του οράματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτυπώνονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 4).

Σχήμα 4 Αναπτυξιακοί Στόχοι και Κατευθυντήριες Αρχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2021 – 2025 – Επεξεργασία συμβούλου

Ειδικότερα, όσο αφορά τον αναπτυξιακό στόχο της «**Έξυπνης Ανάπτυξης**» βασική επιδίωξη είναι η ενίσχυση παραγωγικών κλάδων της περιφέρειας και η ενίσχυση της συνεργασίας των βιομηχανικών επιχειρήσεων με τα ερευνητικά ιδρύματα.

4.4 Συνθετική διάγνωση των αναπτυξιακών στρατηγικών για την βιομηχανία και των προοπτικών απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό

Με βάση την συνεκτίμηση και τον συνδυασμό των ανωτέρω προγραμματικών κειμένων, στρατηγικών στόχων και περιφερειακών πολιτικών για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καθώς, επίσης, και τις επιμέρους αναπτυξιακές κατευθύνσεις και την ενδογενή δυναμική του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος διαμορφώνεται στη συνέχεια ένας πίνακας (Πίνακας 7) που:

- συνδέει τον τομέα της «Βιομηχανίας» της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με τους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους οι οποίοι έχουν τεθεί με την Ευρωπαϊκή και Εθνική Στρατηγική για την Βιομηχανία,
- αναδεικνύει τις προοπτικές ανάπτυξης της Βιομηχανίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες οι οποίες που παρουσιάζουν διαφορετικά αναπτυξιακά πλεονεκτήματα και
- αναδεικνύει τις θέσεις εργασίας που δύναται να παρουσιάζουν ζήτηση στον τομέα βιομηχανίας με βάση την συνεκτίμηση των αναπτυξιακών στόχων για την βιομηχανία και τις προοπτικές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 7 Συνθετική διάγνωση των αναπτυξιακών τομέων της ΠΔΕ και των προοπτικών απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της «Βιομηχανίας»

Στρατηγική Κατεύθυνση	Επιμέρους Στόχοι	Προοπτικές για επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που παρουσιάζουν αναπτυξιακά πλεονεκτήματα	Θέσεις Εργασίας που εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν
Εισαγωγή νέων Τεχνολογιών στην Μεταποίηση (Industry 4.0)	<p>Η στήριξη των επιχειρήσεων στην προσπάθεια προσαρμογής τους στις νέες διεθνείς αναπτυξιακές απαιτήσεις στον βιομηχανικό σχεδιασμό, στην χρήση νέων τεχνολογιών και στην προσαρμογή των παραδοσιακών πρακτικών στις νέες τεχνολογίες.</p> <p>Προτεραιότητα αποτελεί η δημιουργία και ο εκσυγχρονισμός οργανωμένων υποδοχέων των επιχειρήσεων, ο ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων, η προώθηση της Έξυπνης Μεταποίηση – Industry 4.0. και η προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στα νέα δεδομένα (εισαγωγή νέων τεχνολογιών της «Βιομηχανίας 4.0», συστήματα παραγωγής και αυτοματισμού (manufacturing systems and automation).</p>	<p>Η στόχευση δρομολόγησης επενδύσεων στις Βιομηχανικές περιοχές Πατρών, Αγρινίου και Αστακού συνδέεται και με την εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται στην μεταποίηση που αποτελεί τομέα αιχμής για την παραγωγική ανάπτυξη της περιφέρειας ιδίως στην Αχαΐα. Η μεταποίηση παράγει το δεύτερο μεγαλύτερο εισόδημα σε επίπεδο κλάδων στην ΠΔΕ ως αποτέλεσμα της ισχυρής παρουσίας βιομηχανικών/ μεταποιητικών μονάδων στην Αχαΐα.</p> <p>Η περαιτέρω ανάπτυξη της Βιομηχανικής ζώνης της Πάτρας για την δημιουργία οργανωμένων υποδομών εξυπηρέτησης των επιχειρήσεων θα αυξήσει τις προοπτικές απασχόλησης προσωπικού στον μεταποιητικό τομέα της οικονομίας.</p> <p>Ο τομέας βιομηχανίας τροφίμων και ποτών αποτελεί πολύ δυναμικό ανταγωνιστικό τομέα στην περιφέρεια και δύναται να δημιουργήσει περαιτέρω εξειδικευμένες θέσεις απασχόλησης. Επισημαίνεται η σημαντική αναπτυξιακή προοπτική της Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας που διαθέτει ισχυρή παραγωγική βάση στον πρωτογενή τομέα (πλήθος αγροδιατροφικών προϊόντων) και αντίστοιχα συμβάλλει στην ανάπτυξη της βιομηχανίας τροφίμων στην Περιφέρεια.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ηλεκτρολόγος μηχανικός, ➤ Ηλεκτρονικός μηχανικός, ➤ Χημικός μηχανικός, ➤ Μηχανικοί Παραγωγής ➤ Τεχνικοί βιομηχανικού design ➤ Στέλεχος Βιομηχανικής Παραγωγής ➤ Στέλεχος Διαχείρισης Ποιότητας και Ασφάλειας τροφίμων ➤ Τεχνικός Παραγωγής Επιχειρήσεων Τροφίμων και Ποτών ➤ Συντήρηση Εγκαταστάσεων Αυτοματισμού και Αυτόματου Ελέγχου
Μεταφορές - Εφοδιαστική Αλυσίδα	<p>Η δημιουργία επενδύσεων στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας με βάση τα νέα έργα μεταφορικών υποδομών που δρομολογούνται, θα ενισχύσει τις βιομηχανικές επιχειρήσεις και η περιφέρεια θα καταστεί ένας διεθνής κόμβος διαμεταφοράς με την Ευρώπη σε θαλάσσιες και οδικές μεταφορές, μέσω της</p>	<p>Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ευρωπαϊκού επιπέδου μεταφορικές υποδομές που αποτελούν πλεονέκτημα για την υλοποίηση επενδύσεων στην βιομηχανία άρα αποτελεί μια ελκυστική περιφέρεια για βιομηχανικές επενδύσεις</p> <p>Οι Περιφερειακές Ενότητες Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας συνδέονται οδικώς με τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μέσω ΠΑΘΕ και Ιόνιας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Χειριστές Μηχανημάτων ➤ Οδηγοί ➤ Αποθηκάριοι ➤ Ειδικό στα Logistics

Στρατηγική Κατεύθυνση	Επιμέρους Στόχοι	Προοπτικές για επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που παρουσιάζουν αναπτυξιακά πλεονεκτήματα	Θέσεις Εργασίας που εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν
	<p>προώθησης της και της διασύνδεσής της με τους λοιπούς κλάδους της οικονομίας.</p>	<p>Οδού. Η αναβάθμιση και περαιτέρω εμπορική αξιοποίηση του αεροδρόμιο του Αράξου, απέχει 45 χλμ. από την Πάτρα και 46 χλμ. από το λιμάνι της Κυλλήνης, θα αυξήσει περαιτέρω την μεταφορική ικανότητα της ΠΔΕ, καθώς το Άκτιο ήδη εξυπηρετεί τις περιοχές της Νότιας Ηπείρου, των Ιονίων Νήσων, της Αιτωλοακαρνανίας και της Αχαΐας.</p> <p>Η σύνδεση του λιμένα Πατρών με το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο, επίσης, θα ενισχύσει την στρατηγική μεταφορική θέση της περιφέρειας ως πυλώνας διασύνδεσης με την Ευρώπη. Οι παραπάνω υποδομές δημιουργούν προϋποθέσεις προσέλκυσης επενδύσεων στον τομέα της Βιομηχανίας Στην Αιτωλοακαρνανία η ΝΑ.ΒΙ.ΠΕ. Αστακού είναι η μοναδική στη χώρα βιομηχανική περιοχή που διαθέτει σημαντικές λιμενικές εγκαταστάσεις περίπου 1.500 στρέμματα και αποτελεί ειδική Ναυπηγοεπισκευαστική Βιομηχανική Περιοχή με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης που δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς.</p>	
<p>Εξωστρέφεια των Με των Μεταποιητικών επιχειρήσεων της</p>	<p>Η άνοδος της εξαγωγικής ικανότητας των μεταποιητικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας, η ενίσχυση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας νέων και υφιστάμενων ΜμΕ, και η διεθνοποίηση των επιχειρήσεων της ΠΔΕ είναι στρατηγική επιλογή που συμβάλει στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας της παραγωγικής βάσης</p>	<p>Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας μέσω των Λιμανιών της Πάτρας και του Αστακού δύναται να αποτελέσει την πύλη εισόδου και εξόδου προς την Αδριατική και την Δυτική Ευρώπη, παρέχοντας σημαντικές δυνατότητες εμπορευματικών συναλλαγών και εγγύτητα σε σημαντικές αγορές, διευκολύνοντας τον εξωστρεφή προσανατολισμό των επιχειρήσεων.⁵</p> <p>Οι προοπτικές είναι θετικές για όλες τις περιφερειακές ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Στέλεχος Εξαγωγών και διεθνούς εμπορίου ➤ Ειδικότητες σχετικές με το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, -e marketing ➤ Ειδικότητές σχετικές με έρευνα αγοράς

⁵ Τα τρόφιμα αντιπροσωπεύουν το 71% του συνόλου των εξαγωγών της ΠΔΕ.

Στρατηγική Κατεύθυνση	Επιμέρους Στόχοι	Προοπτικές για επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που παρουσιάζουν αναπτυξιακά πλεονεκτήματα	Θέσεις Εργασίας που εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας με ενσωμάτωση γνώσης	Η ΠΔΕ σημείωσε αύξηση εξαγωγών κατά 4.9% στο διάστημα 2014-2018, καταλαμβάνοντας την 11η θέση μεταξύ των 12 Περιφερειών που πέτυχαν αύξηση της εξαγωγικής τους δραστηριότητας . Το ποσοστό επιχειρήσεων της ΠΔΕ που εξάγουν προϊόντα ή υπηρεσίες ανέρχεται στο 9,4%, και η ΠΔΕ συμμετείχε κατά 1,1% στις συνολικές ελληνικές εξαγωγές (άνευ πετρελαιοειδών), καταλαμβάνοντας την όγδοη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών, πίσω από την Κρήτη (1,3%) και μπροστά από την Ήπειρο (0,8%). ⁶	
Ψηφιακός Μετασχηματισμός των Μεταποιητικών επιχειρήσεων	<p>Βασικός στόχος είναι ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός των Μεταποιητικών επιχειρήσεων της περιφέρειας και η μετάβασή τους στην ψηφιακή εποχή.</p> <p>Είναι απαραίτητη η αύξηση των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, και ιδιαίτερα τις ΜμΕ, καθώς θα συμβάλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση του χάσματος, με δεδομένο πως μόλις το 82% των επιχειρήσεων στην ΠΔΕ διαθέτουν σύνδεση στο Διαδίκτυο, μόλις 17% έχουν εισάγει λύσεις τεχνολογίας σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας και μόνο 10% είναι σε θέση να διεκπεραιώσουν παραγγελίες ή ηλεκτρονικές πληρωμές μέσω Διαδικτύου.</p>	<p>Σύμφωνα με στοιχεία του ΣΕΒ (2020) ενώ το 90% των επιχειρήσεων αντιλαμβάνεται την χρησιμότητα των εξελιγμένων ΤΠΕ, μόλις το 48% διαθέτει στρατηγική αναβάθμισης τους, ενώ μόλις το 7,5% στοχεύει σε τεχνολογίες της 4ης βιομηχανικής επανάστασης.</p> <p>Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η υιοθέτηση νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις που θα αυξήσει την παραγωγικότητα στις επιχειρήσεις.</p> <p>Η τεχνολογική αναβάθμιση των επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών που θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξή τους και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους.</p> <p>Η ανάγκη εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του εργατικού δυναμικού σε ψηφιακές δεξιότητες, σε πεδία και τομείς παραγωγής με υψηλή προστιθέμενη αξία προκειμένου να αποκτήσουν τις δεξιότητες που θα τους καταστήσουν αφενός παραγωγικότερους, αφετέρου</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προγραμματιστές - Αναλυτές ➤ Ειδικοί Ανάπτυξης Εφαρμογών ➤ Τεχνικοί Δικτύων

⁶ Βλέπε σχετικά ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδος 2021-2027

Στρατηγική Κατεύθυνση	Επιμέρους Στόχοι	Προοπτικές για επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που παρουσιάζουν αναπτυξιακά πλεονεκτήματα	Θέσεις Εργασίας που εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν
		ανταγωνιστικότερους στην αγορά εργασίας. Ενδεικτικά παραδείγματα: εφαρμογή IoT, κλπ..	
Πράσινη Μετάβαση των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	<p>Αντιμέτωπιση των προκλήσεων της στρατηγικής της Περιφέρειας για απεξάρτηση από τις παραδοσιακές μορφές παραγωγής ενέργειας και υιοθέτηση των ΑΠΕ από όλο τον παραγωγικό ιστό της ΠΔΕ για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και την μετάβαση σε ένα ψηφιακό και πράσινο μοντέλο ανάπτυξης.</p> <p>Η προσαρμογή των βιομηχανικών επιχειρήσεων σε εθνικές προτεραιότητες σε τομείς όπως, το κλίμα και η ενέργεια, καθώς και η ενσωμάτωση αναδυόμενων και οριζόντιων προτεραιοτήτων όπως η έξυπνη μεταποίηση.</p>	<p>Στις βιομηχανικές περιοχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας χωροθετείται σημαντικός αριθμός ενεργοβόρων επιχειρήσεων, και λοιπών υποδομών υψηλής κατανάλωσης ενέργειας.</p> <p>Βασικός στόχος αφορά στην αύξηση της ενεργειακής εξοικονόμησης, την έξυπνη διαχείριση της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις, βιομηχανικές επιχειρήσεις.⁷ Με βάση και τις πρόσφατες εξελίξεις της ενεργειακής κρίσης κρίσιμης σημασίας είναι η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την εξοικονόμηση ενέργειας και η μετατροπών σε Έξυπνες Επιχειρήσεις</p> <p>Από το ΕΣΠΑ 2021-2027 και το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αναμένεται να προκύψουν σημαντικοί οικονομικοί πόροι με στόχο την ενεργειακή αναβάθμιση βιομηχανικών επιχειρήσεων</p>	<p>Ειδικότητες σχετικές με:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ειδικοί σε Ενεργειακές Εφαρμογές (με έμφαση στην ορθολογική διαχείριση και αποδοτική χρήση της ενέργειας) ➤ Τεχνικοί ενεργειακών εφαρμογών σε Βιομηχανικές Επιχειρήσεις
Αύξηση της Καινοτομικής Διάστασης των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων της	<p>Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται σε αρκετά καλό επίπεδο ως προς τις δαπάνες έρευνας και καινοτομίας (1,32% του περιφερειακού ΑΕΠ σε σχέση με το 1,15% που είναι ο εθνικός μέσος όρος, τοποθετώντας την</p>	<p>Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες περιφέρειες της χώρας σε σχέση με την παραγωγή ερευνητικής δραστηριότητας, καθώς συγκεντρώνει σημαντικό αριθμό ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών όπως το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, τμήματα του Πανεπιστημίου</p>	<p>Ειδικότητες που αφορούν</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ανάπτυξη βιομηχανικών προϊόντων ➤ Την ανάπτυξη εφαρμογών για μικροηλεκτρονικά

⁷ Παρεμβάσεις εξοικονόμησης για βιομηχανίες περιλαμβάνουν: τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων, αντικατάσταση ηλεκτροκινητήρων με σύγχρονους κινητήρες υψηλού βαθμού απόδοσης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων πεπιεσμένου αέρα, η ρύθμιση, συντήρηση, αντικατάσταση λεβήτων, φούρνων, κλιβάνων, η θερμομόνωση αγωγών, δεξαμενών και άλλου εξοπλισμού, ανάκτηση θερμότητας, νέα συστήματος ενεργειακής διαχείρισης, υποκατάσταση υγρών καυσίμων από φυσικό αέριο, εγκατάσταση συστήματος συμπααραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού κ.α.

Στρατηγική Κατεύθυνση	Επιμέρους Στόχοι	Προοπτικές για επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που παρουσιάζουν αναπτυξιακά πλεονεκτήματα	Θέσεις Εργασίας που εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	<p>στην 3^η σε σχέση με τις λοιπές περιφέρειες της χώρας).</p> <p>Παρά την ύπαρξη όμως σημαντικών ερευνητικών πόρων (π.χ. Πανεπιστήμιο Πατρών) και ικανοποιητικού αριθμού νεοφυών και καινοτόμων επιχειρήσεων, ο τομέας της Έρευνας και Καινοτομίας δεν έχει αναπτυχθεί σε επίπεδο διασύνδεσης με την παραγωγή και την τοπική οικονομία, ενώ ένα και κύριο αδύναμο σημείο του είναι η χαμηλή νομική κατοχύρωση των ευρεσιτεχνιών.</p> <p>Προτεραιότητα αποτελεί η στήριξη καινοτόμων επενδύσεων και επενδύσεων σχετικών με την χημεία και τα υλικά, τη νανοτεχνολογία, τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες και τα καύσιμα, τις επιστήμες ζωής και τη βιοτεχνολογία, την ρομποτική και της τεχνητή νοημοσύνη.</p>	<p>Πελοποννήσου και το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών⁸. Η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα ως προς την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων συνδεδεμένων με παραγόμενα ερευνητικά αποτελέσματα που θα μπορούσαν να τύχουν εμπορικής αξιοποίησης.</p> <p>Η σύνδεση ερευνητικών φορέων με τις βιομηχανικές επιχειρήσεις της Δυτικής Ελλάδας ως προς την αξιοποίηση καινοτομιών, βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής όπως π.χ. η νανοτεχνολογία, η βιοτεχνολογία κ.α. μπορεί να ανοίξει νέες, για τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, προοπτικές στην ανάπτυξη καινοτομιών. Με την ενίσχυση του οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας, με αναβάθμιση των προϊόντων και υπηρεσιών των επιχειρήσεων, μέσω βιομηχανικής έρευνας, και η περαιτέρω σύνδεση έρευνας και παραγωγικών δραστηριοτήτων των μεταποιητικών βιομηχανικών επιχειρήσεων.</p>	<p>➤ Τεχνικές ειδικότητες στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών) που θα συμβάλλουν στη Δυτική Ελλάδα</p>

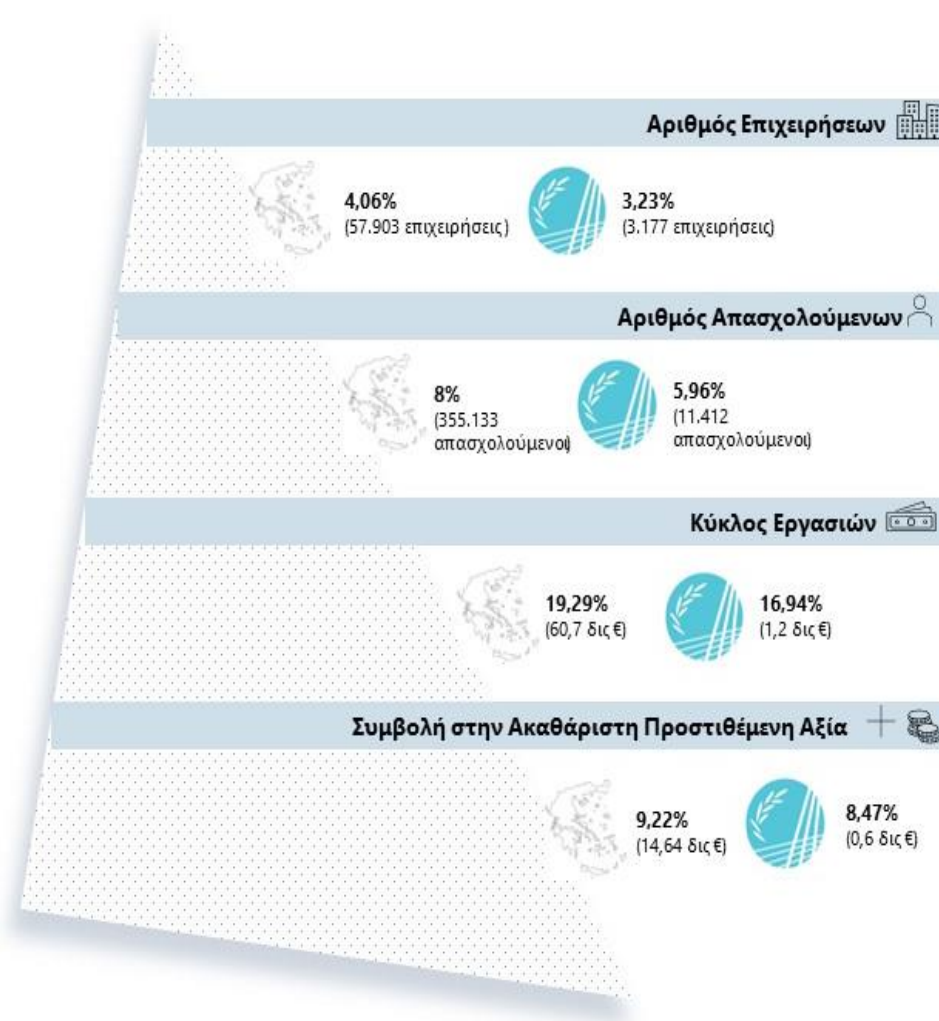
⁸ Στο Επιστημονικό Πάρκο Πατρών στεγάζονται περίπου 27 εταιρείες και 1 Ερευνητικό Ινστιτούτο, ενώ απασχολούνται περισσότερα από 150 άτομα υψηλού επιστημονικού μορφωτικού επιπέδου.

5. Ανάλυση υφιστάμενης οικονομικής κατάστασης του τομέα «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η υφιστάμενη οικονομική κατάσταση του τομέα της «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Για την ακρίβεια παρουσιάζεται ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα, ο αριθμός των απασχολούμενων, ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων, καθώς και η συμβολή του τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία.

5.1 Ο τομέας της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Τα βασικά στοιχεία/χαρακτηριστικά του κλάδου της «Βιομηχανίας» παρουσιάζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 5). Αναλυτικότερη παρουσίαση των παρακάτω στοιχείων/μεγεθών ακολουθεί στις επόμενες ενότητες του κεφαλαίου.

Σχήμα 5 Βασικά στοιχεία του κλάδου της «Βιομηχανίας» για το 2019 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2019) – Επεξεργασία συμβούλου

5.2 Γενική περιγραφή του τομέα «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (αριθμός επιχειρήσεων και απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα)

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η επιμέρους κατηγοριοποίηση του τομέα της «Βιομηχανίας» σύμφωνα με την ταξινόμηση NACE (Rev 2). Ειδικότερα, παρουσιάζεται ο αριθμός των επιχειρήσεων (νομικές μονάδες) που δραστηριοποιούνται ανά οικονομική δραστηριότητα, καθώς και ο αριθμός των απασχολούμενων, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Για την πληρέστερη εικόνα του τομέα, επιλέγεται όπου είναι εφικτό η παρουσίαση των διαθέσιμων στοιχείων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2).

Πίνακας 8 Νομικές μονάδες και αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev.2) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
101	Επεξεργασία και συντήρηση κρέατος και παραγωγή προϊόντων κρέατος	412	10.453	20	201
102	Επεξεργασία και συντήρηση ψαριών, καρκινοειδών και μαλακίων	98	1.510	5	49
103	Επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών	785	16.741	70	829
104	Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών	1.907	5.909	265	702
105	Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων	886	12.448	74	676
106	Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων· παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου	285	3.423	24	388
107	Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων	9.604	59.003	648	2.392
108	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής	1.201	13.122	65	505
109	Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών	216	2.148	12	99
110	Ποτοποιία	1.230	9.785	95	468
120	Παραγωγή προϊόντων καπνού	23	2.191		
131	Προπαρασκευή και νηματοποίηση υφαντικών ινών	52	1.026		
132	Ύφανση κλωστοϋφαντουργικών υλών	80	316	3	14
133	Τελειοποίηση (φινίρισμα) υφαντουργικών προϊόντων	227	1.079	7	7
139	Κατασκευή άλλων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	1.166	5.894	55	140
141	Κατασκευή ειδών ένδυσης εκτός από γούνινα ενδύματα	3.012	13.679	83	242
142	Κατασκευή γούνινων ειδών	652	2.286		
143	Κατασκευή πλεκτών ειδών και ειδών πλέξης κροσέ	160	657	13	17
151	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών	276	1.290	5	8

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
	σελλοποιίας και σαγματοποιίας κατεργασία και βαφή γουναρικών				
152	Κατασκευή υποδημάτων	465	1.856	16	24
161	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου	259	1.143	9	19
162	Κατασκευή προϊόντων από ξύλο καιφελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	2.117	5.787	94	185
171	Παραγωγή χαρτοπολτού κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού	86	1.040	x	x
172	Κατασκευή ειδών από χαρτί και χαρτόνι	532	7.779	x	x
181	Εκτυπωτικές και συναφείς δραστηριότητες	2.621	9.851	x	x
182	Αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	68	468	x	x
191	Παραγωγή προϊόντων οπτανθρακοποίησης (κωκοποίησης)	5	8		
192	Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου	32	3.787	3	4
201	Παραγωγή βασικών χημικών προϊόντων, λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικών υλών σε πρωτογενείς μορφές	208	2.556		
202	Παραγωγή παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών προϊόντων	26	655	x	x
203	Παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών	114	2.110	x	x
204	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού	449	5.368	16	42
205	Παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων	189	1.447	16	7
206	Παραγωγή συνθετικών ινών	5	31		
211	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων	19	732		
212	Παραγωγή φαρμακευτικώνσκευασμάτων	98	8.989	x	x
221	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ)	104	598	x	x
222	Κατασκευή πλαστικών προϊόντων	908	11.558	x	x
231	Κατασκευή γυαλιού και προϊόντων από γυαλί	268	1.383	21	44
232	Παραγωγή πυρίμαχων προϊόντων	23	229		
233	Παραγωγή δομικών υλικών από άργιλο	71	514	x	x
234	Κατασκευή άλλων προϊόντων πορσελάνης και κεραμικής	500	907	17	39
235	Παραγωγή τσιμέντου, ασβέστη και γύψου	99	1.660	6	13
236	Κατασκευή προϊόντων από σκυρόδεμα, τσιμέντο και γύψο	986	5.916	58	199
237	Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων	980	4.882	61	98
239	Παραγωγή λειαντικών προϊόντων και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.	105	1.473	x	x

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
241	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων	36	2.475		
242	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων	47	867	4	21
243	Κατασκευή άλλων προϊόντων πρωτογενούς επεξεργασίας χάλυβα	89	690	12	28
244	Παραγωγή βασικών πολύτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων	76	5.884	x	x
245	Χύτευση μετάλλων	78	884	x	x
251	Κατασκευή δομικών μεταλλικών προϊόντων	5.511	17.819	429	948
252	Κατασκευή μεταλλικών ντεπόζιτων, δεξαμενών και δοχείων	131	719	x	x
253	Κατασκευή ατμογεννητριών, με εξαίρεση τους λέβητες ζεστού νερού για την κεντρική θέρμανση	13	88		
254	Κατασκευή όπλων και πυρομαχικών	25	48	x	x
255	Σφυρηλάτηση, κοίλωση, ανισόπαχη τύπωση και μορφοποίηση μετάλλων με έλαση· κοινομεταλλουργία	189	604	11	27
256	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων· μεταλλοτεχνία	792	3.674	46	133
257	Κατασκευή μαχαιροπήρουνων, εργαλείων και σιδηρικών	265	2.485	5	5
259	Κατασκευή άλλων μεταλλικών προϊόντων	1.099	5.739	37	70
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	126	581	6	43
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	68	235	x	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	76	552	x	x
264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	34	74		
265	Κατασκευή οργάνων και συσκευών μέτρησης, δοκιμών και πλοήγησης· κατασκευή ρολογιών	94	1.544	3	16
266	Κατασκευή ακτινολογικών και ηλεκτρονικών μηχανημάτων ιατρικής και θεραπευτικής χρήσης	16	150		
267	Κατασκευή οπτικών οργάνων και φωτογραφικού εξοπλισμού	16	153	x	x
268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	4	13		
271	Κατασκευή ηλεκτρικών κινητήρων, ηλεκτρογεννητριών, ηλεκτρικών μετασχηματιστών και συσκευών διανομής και ελέγχου του ηλεκτρικού ρεύματος	208	1.761	5	34
272	Κατασκευή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών	14	993	x	x
273	Κατασκευή καλωδιώσεων και εξαρτημάτων καλωδίωσης	47	1.476	x	x
274	Κατασκευή ηλεκτρολογικού φωτιστικού εξοπλισμού	346	1.751	18	33
275	Κατασκευή οικιακών συσκευών	200	1.821	9	20
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	71	522	x	x

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
281	Κατασκευή μηχανημάτων γενικής χρήσης	180	981	6	16
282	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων γενικής χρήσης	576	4.699	27	119
283	Κατασκευή γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	421	1.378	31	93
284	Κατασκευή μηχανημάτων μορφοποίησης μετάλλου και εργαλειομηχανών	357	1.476	25	42
289	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων ειδικής χρήσης	355	2.601	13	66
291	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	15	389	x	x
292	Κατασκευή αμαξωμάτων για μηχανοκίνητα οχήματα κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	145	653	x	x
293	Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων για μηχανοκίνητα οχήματα	284	930	17	26
301	Ναυπήγηση πλοίων και σκαφών	267	2.916	8	22
302	Κατασκευή σιδηροδρομικών αμαξών και τροχαίου υλικού	3	2		
303	Κατασκευή αεροσκαφών και διαστημοπλοίων και συναφών μηχανημάτων	20	1.533	x	x
309	Κατασκευή εξοπλισμού μεταφορών π.δ.κ.α.	34	270	x	x
310	Κατασκευή επίπλων	3.517	12.021	129	256
321	Κατασκευή κοσμημάτων, πολύτιμων αντικειμένων και συναφών ειδών	1.909	3.963	44	56
322	Κατασκευή μουσικών οργάνων	84	133	x	x
323	Κατασκευή αθλητικών ειδών	51	523		
324	Κατασκευή παιχνιδιών κάθε είδους	80	292	x	x
325	Κατασκευή ιατρικών και οδοντιατρικών οργάνων και προμηθειών	1.524	3.815	60	129
329	Μεταποιητικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	477	1.401	39	61
331	Επισκευή μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	3.765	13.942	188	319
332	Εγκατάσταση βιομηχανικών μηχανημάτων και εξοπλισμού	559	1.926	24	57
Σύνολο Θεματικού τομέα		57.903	355.133	3.177	11.412
Γενικό Σύνολο		1.427.124	4.438.516	98.452	191.605

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2019 (όπου Χ=εμπιστευτικά/μη δημοσιεύσιμα στοιχεία)

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται αντιληπτό πως στον τομέα της «Βιομηχανίας» δραστηριοποιούνται περίπου 58 χιλιάδες επιχειρήσεις σε εθνικό επίπεδο, στις οποίες απασχολούνται 355 χιλιάδες περίπου εργαζόμενοι. Με άλλα λόγια, το 4,06% των επιχειρήσεων σε εθνικό επίπεδο δραστηριοποιούνται στον υπό μελέτη τομέα, απασχολώντας το 8% του συνόλου των απασχολούμενων της χώρας. Στον πίνακα 8 παρατίθενται, επίσης, ο αριθμός των επιχειρήσεων, καθώς και ο αριθμός των

απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Όπως παρατηρούμε, σε περιφερειακό επίπεδο δραστηριοποιούνται 3.177 επιχειρήσεις στις οποίες απασχολούνται 11.412 εργαζόμενοι, δηλαδή **το 3,23% των επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται στον τομέα της «Βιομηχανίας» απασχολώντας το 5,96% του συνόλου των απασχολούμενων στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.**

Από τα παραπάνω στοιχεία συνάγεται ότι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει χαμηλότερα ποσοστά από τα αντίστοιχα εθνικά, τόσο όσο αναφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της «Βιομηχανίας» όσο και το ποσοστό απασχολούμενων που απορροφάει ο εν λόγω τομέας οικονομικής δραστηριότητας.

5.3 Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της «Βιομηχανίας» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 9) παρατίθενται ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του τομέα της «Βιομηχανίας» ανά 3-ψηφιο κωδικό NACE (Rev. 2) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 9 Κύκλος εργασιών ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
101	Επεξεργασία και συντήρηση κρέατος και παραγωγή προϊόντων κρέατος	2.012.390	29.829
102	Επεξεργασία και συντήρηση ψαριών, καρκινοειδών και μαλακίων	183.918	445
103	Επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών	2.343.684	155.201
104	Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών	1.162.041	179.615
105	Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων	2.493.838	139.328
106	Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων· παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου	659.142	70.903
107	Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων	2.702.301	79.240
108	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής	1.837.920	64.448
109	Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών	818.116	26.138
110	Ποτοποιία	1.963.672	91.666
120	Παραγωγή προϊόντων καπνού	796.673	-
131	Προπαρασκευή και νηματοποίηση υφαντικών ινών	71.401	-
132	Υφανση κλωστοϋφαντουργικών υλών	38.533	1.085
133	Τελειοποίηση (φινίρισμα) υφαντουργικών προϊόντων	72.923	27
139	Κατασκευή άλλων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	548.760	5.481
141	Κατασκευή ειδών ένδυσης εκτός από γούνινα ενδύματα	793.564	8.408
142	Κατασκευή γούνινων ειδών	130.935	-
143	Κατασκευή πλεκτών ειδών και ειδών πλέξης κροσέ	29.980	255

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
151	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελλοποιίας και σαγματοποιίας· κατεργασία και βαφή γουναρικών	74.418	1.140
152	Κατασκευή υποδημάτων	97.155	785
161	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου	153.107	1.146
162	Κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	303.094	6.855
171	Παραγωγή χαρτοπολτού· κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού	258.486	x
172	Κατασκευή ειδών από χαρτί και χαρτόνι	1.314.732	x
181	Εκτυπωτικές και συναφείς δραστηριότητες	659.179	x
182	Αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	18.831	x
191	Παραγωγή προϊόντων οπτανθρακοποίησης (κωκοποίησης)	782	
192	Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου	15.597.310	89
201	Παραγωγή βασικών χημικών προϊόντων, λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικών υλών σε πρωτογενείς μορφές	828.475	
202	Παραγωγή παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών προϊόντων	231.045	x
203	Παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών	359.956	x
204	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού	824.498	1.998
205	Παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων	466.943	776
206	Παραγωγή συνθετικών ινών	5.142	
211	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων	718.706	
212	Παραγωγή φαρμακευτικών σκευασμάτων	1.666.523	x
221	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ)	49.493	x
222	Κατασκευή πλαστικών προϊόντων	1.860.176	x
231	Κατασκευή γυαλιού και προϊόντων από γυαλί	151.794	2.452
232	Παραγωγή πυρίμαχων προϊόντων	20.669	
233	Παραγωγή δομικών υλικών από άργιλο	58.059	x
234	Κατασκευή άλλων προϊόντων πορσελάνης και κεραμικής	29.327	864
235	Παραγωγή τσιμέντου, ασβέστη και γύψου	528.079	1.846
236	Κατασκευή προϊόντων από σκυρόδεμα, τσιμέντο και γύψο	752.845	15.306
237	Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων	409.331	2.063
239	Παραγωγή λειαντικών προϊόντων και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.	230.385	x
241	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων	814.929	
242	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων	412.302	5.079
243	Κατασκευή άλλων προϊόντων πρωτογενούς επεξεργασίας χάλυβα	217.875	2.265
244	Παραγωγή βασικών πολύτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων	3.841.474	x
245	Χύτευση μετάλλων	396.699	x
251	Κατασκευή δομικών μεταλλικών προϊόντων	1.419.906	88.106
252	Κατασκευή μεταλλικών ντεπόζιτων, δεξαμενών και δοχείων	63.102	x
253	Κατασκευή ατμογεννητριών, με εξαίρεση τους λέβητες ζεστού νερού για την κεντρική θέρμανση	5.459	
254	Κατασκευή όπλων και πυρομαχικών	37.088	x

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
255	Σφυρηλάτηση, κοίλανση, ανισόπαχη τύπωση και μορφοποίηση μετάλλων με έλαση· κonioμεταλλουργία	31.197	481
256	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων· μεταλλοτεχνία	279.711	8.770
257	Κατασκευή μαχαροπήρουνων, εργαλείων και σιδηρικών	286.812	232
259	Κατασκευή άλλων μεταλλικών προϊόντων	783.045	3.019
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	97.069	1.803
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	12.799	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	54.435	x
264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	3.276	
265	Κατασκευή οργάνων και συσκευών μέτρησης, δοκιμών και πλοήγησης· κατασκευή ρολογιών	470.357	987
266	Κατασκευή ακτινολογικών και ηλεκτρονικών μηχανημάτων ιατρικής και θεραπευτικής χρήσης	24.470	
267	Κατασκευή οπτικών οργάνων και φωτογραφικού εξοπλισμού	39.437	x
268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	1.066	
271	Κατασκευή ηλεκτρικών κινητήρων, ηλεκτρογεννητριών, ηλεκτρικών μετασχηματιστών και συσκευών διανομής και ελέγχου του ηλεκτρικού ρεύματος	245.866	4.026
272	Κατασκευή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών	111.962	x
273	Κατασκευή καλωδιώσεων και εξαρτημάτων καλωδίωσης	114.742	x
274	Κατασκευή ηλεκτρολογικού φωτιστικού εξοπλισμού	434.185	1.027
275	Κατασκευή οικιακών συσκευών	108.149	1.380
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	91.725	x
281	Κατασκευή μηχανημάτων γενικής χρήσης	270.541	504
282	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων γενικής χρήσης	9.031	8.811
283	Κατασκευή γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	74.011	5.761
284	Κατασκευή μηχανημάτων μορφοποίησης μετάλλου και εργαλειομηχανών	51.296	1.224
289	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων ειδικής χρήσης	270.541	3.399
291	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	9.031	x
292	Κατασκευή αμαξωμάτων για μηχανοκίνητα οχήματα· κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημρυμουλκούμενων οχημάτων	74.011	x
293	Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων για μηχανοκίνητα οχήματα	51.296	405
301	Ναυπήγηση πλοίων και σκαφών	94.964	1.599
302	Κατασκευή σιδηροδρομικών αμαξών και τροχαίου υλικού	248	
303	Κατασκευή αεροσκαφών και διαστημοπλοίων και συναφών μηχανημάτων	60.425	x
309	Κατασκευή εξοπλισμού μεταφορών π.δ.κ.α.	44.477	x
310	Κατασκευή επίπλων	578.501	9.049
321	Κατασκευή κοσμημάτων, πολύτιμων αντικειμένων και συναφών ειδών	136.078	775
322	Κατασκευή μουσικών οργάνων	3.343	x
323	Κατασκευή αθλητικών ειδών	25.312	
324	Κατασκευή παιχνιδιών κάθε είδους	15.037	x
325	Κατασκευή ιατρικών και οδοντιατρικών οργάνων και προμηθειών	121.245	2.511
329	Μεταποιητικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	65.869	1.807
331	Επισκευή μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	792.985	10.741

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή		
332	Εγκατάσταση βιομηχανικών μηχανημάτων και εξοπλισμού	169.419	2.644
Εμπιστευτικά Στοιχεία 3ψήφιου ΕΛΣΤΑΤ			
Σύνολο θεματικού τομέα		60.718.215	1.244.817
Γενικό Σύνολο		314,726,720	7.340.755

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2019 (όπου Χ=εμπιστευτικά/μη δημοσιεύσιμα στοιχεία)

Από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται πως ο τομέας της «Βιομηχανίας» παρουσιάζει συνολικά έναν κύκλο εργασιών που αγγίζει τα 60,7 δις € σε εθνικό επίπεδο, με το συνολικό κύκλο εργασιών όλων των επιχειρήσεων της χώρας να ανέρχεται σε 314,7 δις €. Με άλλα λόγια, το 19,29% του συνολικού κύκλου εργασιών σε εθνικό επίπεδο προέρχεται από τον τομέα της «Βιομηχανίας». Στον ίδιο πίνακα (Πίνακας 9) παρατίθεται, επίσης, ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev. 2) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Όπως διαπιστώνουμε, ο συνολικός κύκλος εργασιών ανέρχεται σε 1,245 περίπου δις €. Με άλλα λόγια, το 16,94% του συνολικού κύκλου εργασιών σε περιφερειακό επίπεδο προέρχεται από τον τομέα της «Βιομηχανίας». Σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιφερειακή ενότητα της Αχαΐας, ενώ μικρότερο κύκλο εργασιών παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιφερειακή ενότητα της Ηλείας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Συγκρίνοντας τη συνεισφορά του τομέα της «Βιομηχανίας» στο συνολικό κύκλο εργασιών της οικονομίας, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, διαπιστώνεται ότι η επίδοση που καταγράφουν οι επιχειρήσεις στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος είναι κάτω από την αντίστοιχη επίδοση που καταγράφουν οι επιχειρήσεις στο σύνολο της Ελλάδος, επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη σημαντικής δυνατότητας βελτίωσης και ώθησης του συγκεκριμένου τομέα στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

5.4 Η συμβολή του τομέα της «Βιομηχανίας» στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Δεδομένης της απουσίας πολλών στοιχείων (λόγω εμπιστευτικότητας) ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev. 2), μελετάται η συμβολή του τομέα της «Βιομηχανίας» στην εθνική και περιφερειακή οικονομία ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev. 2). Ειδικότερα αυτό που θα εξετάσουμε είναι η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) που συνεισφέρει ο εν λόγω τομέας στη συνολική ΑΠΑ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 10) παρατίθενται η ΑΠΑ ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) για τον τομέα της «Βιομηχανίας», σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, από το 2011 μέχρι και το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 10 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του τομέα της «Βιομηχανίας» (1-ψήφιο επίπεδο ανάλυσης NACE Rev. 2) σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας

Κλάδος	Έτος	ΕΛΛΑΔΑ (εκ. €)	Δυτική Ελλάδα (εκ. €)	Αιτ/νία (εκ. €)	Αχαΐα (εκ. €)	Ηλεία (εκ. €)
Μεταποίηση	2011	16.206	692	228	337	126
	2012	14.680	617	204	300	113
	2013	13.697	573	190	278	104
	2014	13.529	562	189	271	102
	2015	14.629	606	201	295	110
	2016	14.134	591	197	286	108
	2017	14.343	594	192	292	110
	2018	14.674	601	198	290	112
	2019	14.644	595	196	290	110
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	2011	178.181	8.209	2.343	4.196	1.670
	2012	166.151	7.735	2.271	3.899	1.566
	2013	159.467	7.298	2.253	3.563	1.482
	2014	156.492	7.142	2.145	3.521	1.476
	2015	155.836	7.099	2.112	3.474	1.512
	2016	152.197	6.831	2.039	3.348	1.445
	2017	154.344	6.839	1.987	3.356	1.496
	2018	155.611	6.888	2.042	3.361	1.484
	2019	158.762	7.027	2.043	3.452	1.533

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2019 (Ποσά σε εκατομμύρια €, σε τρέχουσες τιμές)

Αρχικά, παρατηρείται ότι ο τομέας της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος από το 2011 μέχρι το 2014 παρουσιάζει μια πτωτική πορεία η οποία ανακόπτεται μετά το 2015. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας του κορονοϊού και των εκτεταμένων συνεπειών που έφερε αυτή, τόσο στη λειτουργία των επιχειρήσεων όσο και στην απασχόληση, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του κλάδου, σε εθνικό επίπεδο, ήταν 14,64 δις € (9,22% της συνολικής εθνικής ΑΠΑ). Σε περιφερειακό επίπεδο, η ΑΠΑ του κλάδου για το ίδιο έτος (2019) διαμορφώθηκε στα 595 εκατ. €, δηλαδή είχε μια συνεισφορά της τάξεως του 8,47% στη συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και 4,06% στη συνολική ΑΠΑ της Ελληνικής Βιομηχανίας. Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ του τομέα της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος είχε η Αχαΐα με 290 εκ. € (48,74%), ακολουθούμενη από την περιφερειακή ενότητα Αιτωλοακαρνανίας με 196 εκ. € (32,94%) και την περιφερειακή ενότητα Ηλείας με 110 εκ. € (18,49%).

6. Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος του τομέα – Αναπτυξιακές δυνατότητες – Ανάλυση Δυνατοτήτων και Αδυναμιών

6.1 Ανάλυση PEST

Η ανάλυση PEST εστιάζει στο περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιείται μια επιχείρηση ή ένας κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, προσδιορίζοντας τους σχετικούς εξωτερικούς παράγοντες και διαπιστώνοντας τις επιπτώσεις που θα μπορούσαν να έχουν στην επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης ή στην ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα ενός οικονομικού τομέα. Αυτοί οι εξωτερικοί παράγοντες χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες: Πολιτικοί (Political), Οικονομικοί (Economic), Κοινωνικοί (Social) και Τεχνολογικοί (Technological) – PEST.

Πολιτικό Περιβάλλον

Ο κίνδυνος διατάραξης της πολιτικής σταθερότητας της χώρας είναι σημαντικά μικρότερος σε σχέση με το παρελθόν. Εξάιρεση αποτελεί η πιθανή διπλή εκλογική αναμέτρηση, η οποία προκύπτει από τις διαδοχικές αλλαγές του σχετικού εκλογικού νόμου.

Η χώρα αποσκοπεί στην μετάβαση σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο, το οποίο αναμένεται να επηρεάσει τη λειτουργία των κλάδων που σχετίζονται με την βιομηχανία και καθορίζεται, σαφώς, από την 4η βιομηχανική επανάσταση.

Κρίσιμο ζήτημα είναι η επίτευξη ειρήνης στην πολεμική σύρραξη που μαίνεται στην Ευρώπη μετά από 70 έτη και έχει ήδη επιφέρει σοβαρή αναταραχή στις ευρωπαϊκές οικονομίες μεταξύ άλλων και την Ελληνική Βιομηχανία, εξαιτίας της ενεργειακής κρίσης την οποία έχει επιφέρει.

Οικονομικό Περιβάλλον

Η ευρωπαϊκή οικονομία εν συνόλω, και ειδικότερα οι ευρωπαϊκές και ελληνικές βιομηχανίες αντιμετωπίζουν σημαντικό κίνδυνο επιβράδυνσης ή/και ύφεσης λόγω, κυρίως, της **αύξησης του ενεργειακού κόστους** το οποίο ωθεί προς τα πάνω το συνολικό κόστος παραγωγής, γεγονός που δυσχεραίνει τις αναπτυξιακές προοπτικές.

Οι ελληνικές βιομηχανίες ωστόσο έχουν στη διάθεσή τους πληθώρα ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων της Περιόδου 2021 – 2027, καθώς και έκτακτων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το **Ταμείο Ανάκαμψης που περιλαμβάνει σημαντικό μέγεθος πόρων για τον τομέα της βιομηχανίας**. Στα εργαλεία αυτά προβλέπεται τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης τόσο δράσεων για την επίτευξη της λεγόμενης 4^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης όσο και δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού και γενικότερης αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. Μετά την πανδημία προκύπτει ως προτεραιότητα η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας, εξωστρέφειας και ανθεκτικότητας των επιχειρήσεων, καθώς και η προσαρμογή τους στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης και τις απαιτήσεις της Πράσινης Συμφωνίας της Ε.Ε., λαμβάνοντας υπόψη τους τομείς της περιφερειακή διάστασης της Εθνικής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση και τομείς που θα αναδυθούν μέσα από τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο.

Κοινωνικό Περιβάλλον

Οι Έλληνες και οι κάτοικοι της Δυτικής Ελλάδας βίωσαν μια σημαντική οικονομική κρίση, η οποία έπληξε εκτεταμένα την καθημερινότητά τους, την οικονομική και εργασιακή κατάσταση των νοικοκυριών τους, και τελικά την ψυχολογία τους. Η πανδημία κορωνοϊού, η οποία ξέσπασε το 2020 έχει αφήσει ακόμα ορατά τα σημάδια της.

Επιπλέον, η Δυτική Ελλάδα και η χώρα συνολικά, πλήττονται από τις συνέπειες της **οικονομικής και ενεργειακής κρίσης**. Από την άλλη, έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των Ελλήνων – ιδιαίτερα των νέων – που ασχολούνται ενεργά με την αναζήτηση θέσεων υψηλών δεξιοτήτων και επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην **βιομηχανία**, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες.

Τεχνολογικό Περιβάλλον

Ο τομέας της **βιομηχανίας** είναι από εκείνους που αναμένεται να επηρεαστούν σε σημαντικό βαθμό από τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις. Οι τεχνολογίες που περιλαμβάνονται στο Industry 4.0 αποσκοπούν στον ψηφιακό μετασχηματισμό και τον αυτοματισμό των γραμμών παραγωγής, την άμεση επικοινωνία μεταξύ συσκευών που χρησιμοποιούν ενσύρματα και ασύρματα κανάλια επικοινωνίας, καθώς και την παραγωγή πρωτοτύπων και εξατομικευμένων προϊόντων που ενσωματώνουν υψηλή τεχνολογία. Οι σύγχρονες βιομηχανίες επιδιώκουν βελτίωση της ανθεκτικότητας της επιχείρησης μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων ψηφιακής διαχείρισης και ελέγχου της παραγωγής, στην προμήθεια προηγμένου και ψηφιακά ελεγχόμενου βιομηχανικού εξοπλισμού, στην ψηφιοποίηση των συστημάτων διασύνδεσης σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού και παραγωγής, και, τέλος, στην παραγωγή συστημάτων και τεχνολογίας που υποστηρίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

6.2 Ευρήματα από ενέργειες διαβούλευσης - Focus Group στον τομέα αναφοράς της μελέτης

Στα πλαίσια της αναγνώρισης των ιδιαιτεροτήτων που χαρακτηρίζουν τον τομέα της «Βιομηχανίας» και την αναλυτικότερης και πληρέστερης καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης, καθώς και των ελλείψεων και αναγκών που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, πραγματοποιήθηκαν στοχευμένα Focus Group με συμμετέχοντες δημόσιους φορείς και εκπροσώπους του τοπικού παραγωγικού συστήματος. Από την ομάδα εστίασης προέκυψαν τα ακόλουθα βασικά συμπεράσματα:

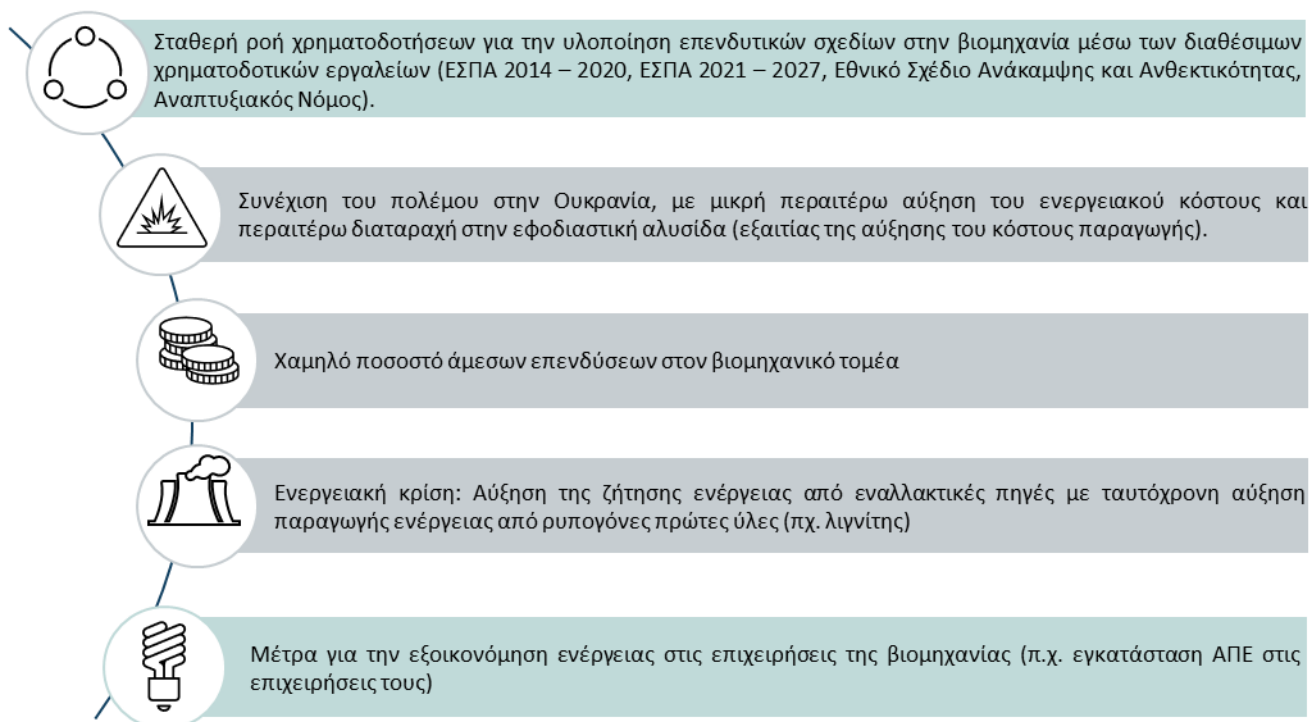
- Οι συμμετέχοντες στο σύνολό τους αναγνώρισαν και επικρότησαν το βαθμό που η Ομάδα Εργασίας είχε προσεγγίσει το θεματικό πεδίο μελέτης σε σχέση με τα επαγγέλματα/ειδικότητες και τις δεξιότητες που αναμένεται να παρουσιάσουν ζήτηση κατά το επόμενο χρονικό διάστημα (σε βάθος χρόνου 2-5 ετών).
- Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφεραν πως οι προοπτικές που προδιαγράφονται για τον τομέα της «Βιομηχανίας» είναι θετικές, δεδομένης της ήδη υλοποιούμενης 4^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης σε εθνικό κι ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Οι συμμετέχοντες ανέφεραν πως ο τομέας έχει ιδιαίτερα σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης, οι οποίες εάν αξιοποιηθούν ορθά μπορούν να οδηγήσουν σε αλματώδη αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού.
- Υπάρχει ανάγκη επιμόρφωσης των εργαζομένων σε θέματα τεχνολογικής αναβάθμισης δεξιοτήτων, καθώς και η προσέλκυση στελεχών με υψηλές δεξιότητες.

6.3 Διαμόρφωση Σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα στην Δυτική Ελλάδα τα επόμενα έτη

Η ακολουθούμενη μεθοδολογία πρόβλεψης και εξέλιξης του τομέα της «Βιομηχανίας» αφορά την εξέταση τριών σεναρίων με βάση δόκιμες μεθοδολογίες προβλέψεων για τομείς επαγγελματικών δεξιοτήτων (Σπανακά, 2021):

- **BAU (Business As Usual):** Πρόκειται για τον τύπο σεναρίου, στην ιστορία του οποίου δεν υπάρχουν «εκπλήξεις». Τα πράγματα θα παραμείνουν στην υπάρχουσα κατάσταση, ως συνήθως. Δεν πρόκειται να χειροτερέψουν ή να βελτιωθούν.
- **Το Αισιόδοξο Σενάριο:** Τα πράγματα θα εξελιχθούν πολύ καλύτερα από ό,τι στο πρόσφατο παρελθόν.
- **Το Αρνητικό Σενάριο:** Κάτι θα πάει πολύ χειρότερα από ό,τι πήγαινε στο παρελθόν.

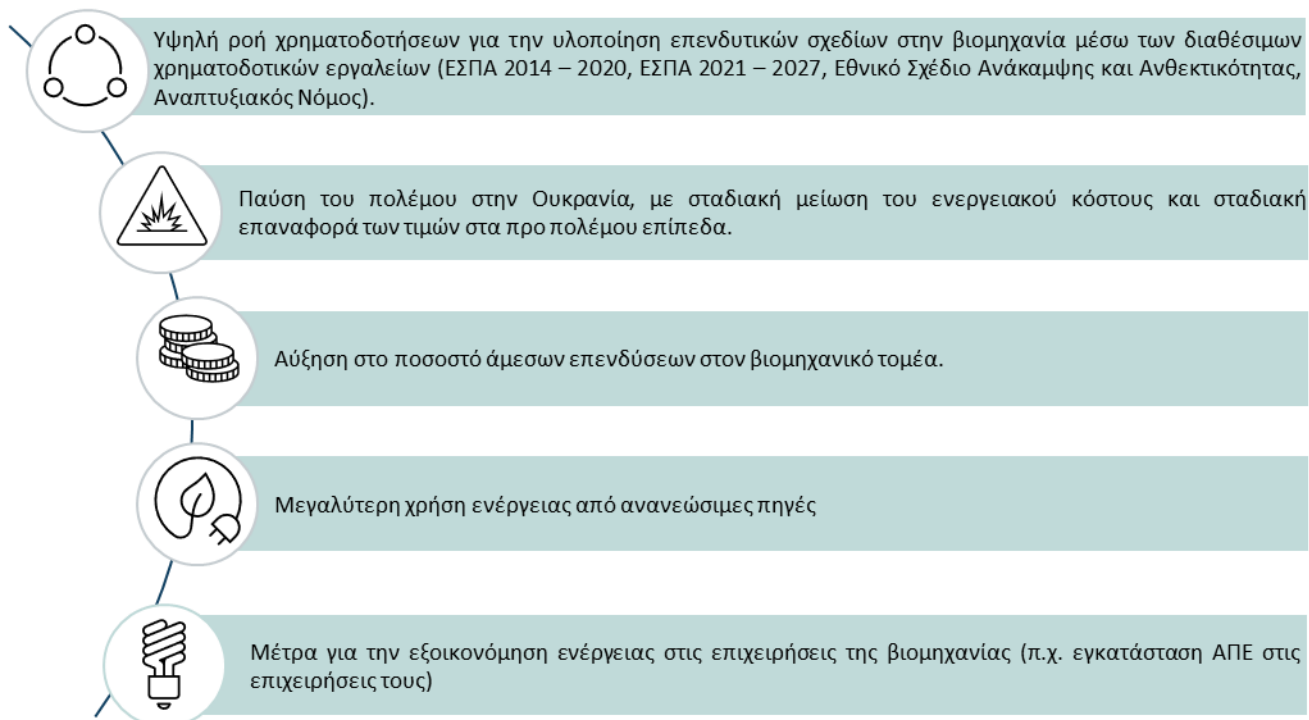
6.3.1 BAU (Business As Usual)

Αναμένεται:

- ❖ Σταθερή – αλλά μικρή – αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών των επιχειρήσεων που παράγουν βιομηχανικά προϊόντα .
- ❖ Μικρή αύξηση του κόστους λειτουργίας, λόγω των μέτρων παρέμβασης για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης.
- ❖ Διατήρηση του ίδιου επιπέδου διασύνδεσης ερευνητικών και καινοτόμων αποτελεσμάτων με την παραγωγική διαδικασία.

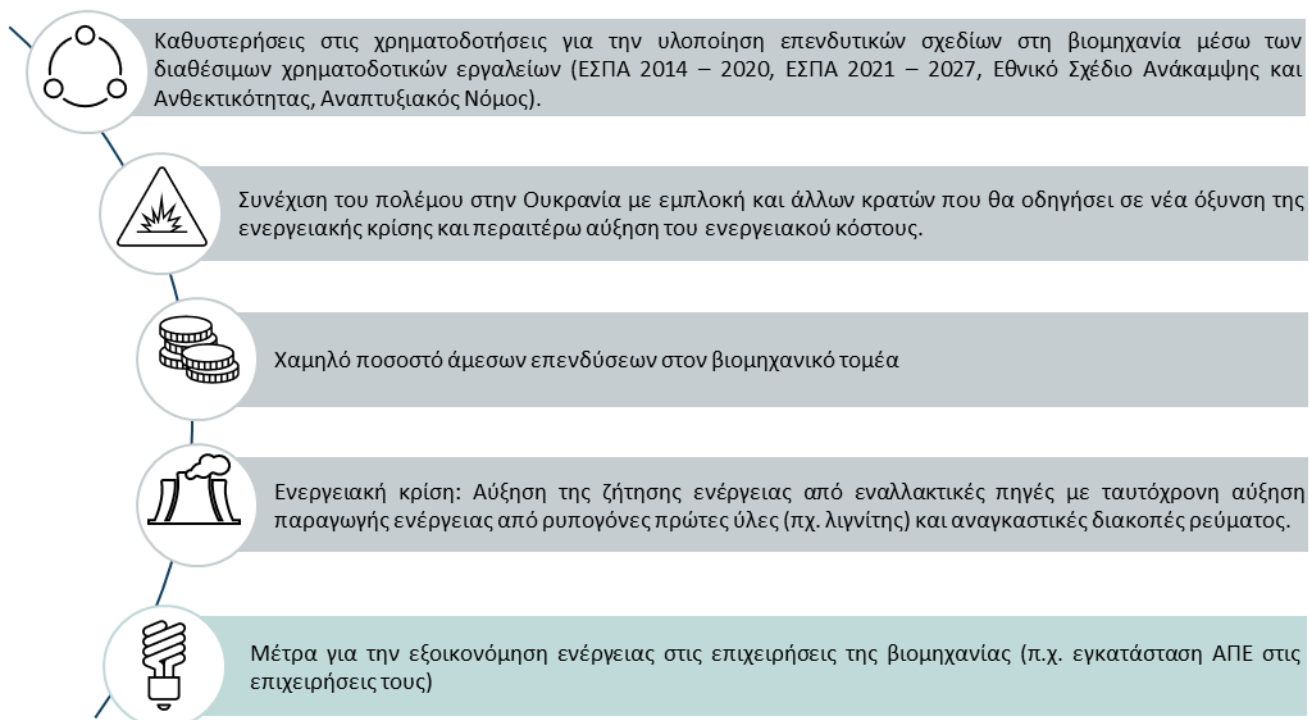
6.3.2 Το Αισιόδοξο σενάριο

Αναμένεται:

- ❖ Αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών των επιχειρήσεων που παράγουν βιομηχανικά προϊόντα .
- ❖ Μείωση του κόστους λειτουργίας και επαναφορά του επιπέδου των τιμών στα προ πολέμου επίπεδα.
- ❖ Διαμόρφωση δυναμικής εξωστρέφειας για τις επιχειρήσεις που είναι προσανατολισμένες στον εξαγωγικό τομέα της οικονομίας.
- ❖ Αύξηση του επιπέδου υιοθέτησης και διασύνδεσης ερευνητικών και καινοτόμων αποτελεσμάτων με την παραγωγική διαδικασία.

6.3.3 Το Αρνητικό Σενάριο

Αναμένεται:

- ❖ Μείωση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών των επιχειρήσεων που παράγουν βιομηχανικά προϊόντα .
- ❖ Περαιτέρω αύξηση του κόστους παραγωγής εξαιτίας της όξυνσης της ενεργειακής κρίσης, απειλώντας την βιωσιμότητα αρκετά επιχειρήσεων.
- ❖ Μείωση του επιπέδου διασύνδεσης ερευνητικών και καινοτόμων αποτελεσμάτων με την παραγωγική διαδικασία, εξαιτίας της πιθανής υποχρηματοδότησης των τελευταίων.

7. Προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος - Προτεινόμενες δράσεις για ζητούμενες θέσεις εργασίας, δεξιότητες και αντικείμενα εκπαίδευσης

7.1 Γενικά

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται αφενός το πλαίσιο που λήφθηκε υπόψη για την ανάπτυξη προτάσεων ως προς τις θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες που αναμένεται να παρουσιάσουν ζήτηση τα επόμενα έτη στον τομέα της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, και αφετέρου ένα σύνολο δράσεων για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού του υπό εξέταση τομέα. Ειδικότερα εξετάζονται:

- Προτεινόμενες δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας» μέσω της Δια Βίου Μάθησης μη τυπικής μάθησης και της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ).
- Προτεινόμενες Δράσεις για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας» μέσω της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

7.2 Πλαίσιο που λήφθηκε υπόψη για την ανάπτυξη προτάσεων ως προς τις θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες που αναμένεται να παρουσιάσουν ζήτηση

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται το πλαίσιο που λήφθηκε υπόψη, αφενός για την αναγνώριση των επαγγελματιών και των δεξιοτήτων που αναμένεται να παρουσιάσουν ζήτηση στον τομέα της «Βιομηχανίας» στην ΠΔΕ τα επόμενα έτη, και αφετέρου για τη διατύπωση κατάλληλων δράσεων ενίσχυσης των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού της ΠΔΕ που απασχολείται ή θέλει να απασχοληθεί στον τομέα της «Βιομηχανίας», καθώς και για την άμβλυνση της αναντιστοιχίας προσφοράς και ζήτησης που παρατηρείται στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, λήφθηκαν υπόψη:

1. **Ποσοτική ανάλυση του δυναμισμού των επαγγελματιών και των ειδικοτήτων της Βιομηχανίας στην Δυτική Ελλάδα** που παρουσιάζουν είτε ανθεκτικότητα, είτε αύξηση με βάση τις ροές απασχόλησης του πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ και όπως τροφοδοτεί και επεξεργάζονται από τον Περιφερειακό Μηχανισμό Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος.
2. Ποιοτική επεξεργασία των **βασικών Εθνικών Στρατηγικών και των Περιφερειακών Στρατηγικών Κειμένων τα οποία αναδεικνύουν συγκεκριμένες στοχεύσεις για την ανάπτυξη του τομέα της «Βιομηχανίας»**. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- **Εθνικές Στρατηγικές και Προγραμματικά Κείμενα**
Η Εθνική Βιομηχανική Στρατηγική, Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» 2021-2027, το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» (Recovery and Resilience Facility - RRF).
 - **Περιφερειακά επιμέρους στρατηγικά κείμενα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος**
Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014-2020, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2020 – 2023, η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2014 – 2020, η μελέτη για το Επενδυτικό Προφίλ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, το Περιφερειακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» 2021 - 2027 και το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021-2025.
3. Ποιοτική Έρευνα μέσω της διεξαγωγής συζητήσεων Στρογγυλού Τραπεζιού (**Focus Group**) με βασικούς εμπλεκόμενους τους εκπροσώπους παραγωγικών φορέων, επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων εδρεύοντες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και δραστηριοποιούμενους στον τομέα της «Βιομηχανίας» η οποία υλοποιήθηκε στην Πάτρα την περίοδο αναφοράς της 1^{ης} απολογιστικής έκθεσης εργασιών (12/07/2022) και είχε ως στόχο την συλλογή προτάσεων για τις ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει αύξηση της ζήτησης από την περιφερειακή αγορά στον τομέα της «Βιομηχανίας»
 4. Τις προτάσεις Στρατηγικής του **Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ)** για τα επαγγέλματα και τις δεξιότητες που θα παρουσιάσουν ζήτηση τα επόμενα έτη στον τομέα της «Βιομηχανίας» σύμφωνα με τις στις απαιτήσεις της 4^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης και τα οποία παρουσιάστηκαν σε σχετική εκστρατεία ενημέρωσης του ΣΕΒ «Η Ελλάδα παράγει: Επαγγέλματα με μέλλον».

Με βάση τα ανωτέρω ακολουθούν συγκεκριμένες προτάσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

7.2.1 Δράσεις για την ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της «Βιομηχανίας» μέσω της Δια Βίου Μάθησης μη τυπικής μάθησης, της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ) - Ειδικότητες/Αντικείμενα Κατάρτισης

Σημειώνεται πως τα αντικείμενα κατάρτισης αφορούν σε αντικείμενα που μπορούν να προσφερθούν στο πλαίσιο των διαδικασιών Δια Βίου Μάθησης **μη τυπικής μάθησης, Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ)** μέσω αδειοδοτημένων **Παρόχων Δια Βίου Μάθησης** σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Νόμο **4763/2020** (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020) «**Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης**», ο οποίος αποτελεί το **ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο** για την Επαγγελματική Εκπαίδευση & Κατάρτιση και Δια βίου Μάθηση

Το εφαρμοστικό πλαίσιο των δράσεων Επαγγελματικής Κατάρτισης αφορά την υπ. αριθ. 82759/29-8-2022 ΚΥΑ /ΦΕΚ 4581/ 30.08.2022/ «Σύστημα Σχεδιασμού και Διαχείρισης της υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων/επιδοτούμενων προγραμμάτων **μη τυπικής μάθησης, Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ)** και Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων

(Γ.Ε.Ε)⁹». Φορείς υλοποίησης των εν λόγω προγραμμάτων μπορούν να είναι πιστοποιημένοι εκπαιδευτικοί φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, κοινωνικοί εταίροι, καθώς και επιχειρήσεις στις περιπτώσεις δράσεων επιχειρησιακής κατάρτισης.

Τα ανωτέρω αντικείμενα επίσης είναι συμβατά με τις μνείες του Ν.4921/2022 αναφορικά με την **Εθνική Στρατηγική για την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων του Εργατικού Δυναμικού και τη Διασύνδεση με την Αγορά Εργασίας**, ενώ η ενεργοποίηση, η συμμετοχή και η μέτρηση της επίδοσης των ωφελούμενων στις ενέργειες κατάρτισης θα παρακολουθείται μέσω του **Ατομικού λογαριασμού δεξιοτήτων (82759/29-8-2022 ΚΥΑ)**.

⁹ Η υπ. αριθ. 82759/29-8-2022 ΚΥΑ αποτελεί το γενικό κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο περιγράφονται οι κατευθύνσεις που απορρέουν από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, διατυπώνοντας τους κοινούς διαχειριστικούς κανόνες καθώς και τις κοινές αρχές για την αξιολόγηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των συγχρηματοδοτούμενων και επιδοτούμενων προγραμμάτων μη τυπικής μάθησης.

Πίνακας 11 Αντικείμενα κατάρτισης σχετιζόμενα με την μετασχηματισμό της διαδικασίας παραγωγής στον τομέα της «Βιομηχανίας» -Industry 4.0

Αντικείμενα Κατάρτισης		Ενδεικτικές Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Εκπαίδευσης
1	Στέλεχος Βιομηχανικής Παραγωγής	1. Συντήρηση: Εισαγωγικές έννοιες – Μέθοδοι και συστήματα 2. Ολική Παραγωγική Συντήρηση (TPM) 3. Δείκτες Απόδοσης Παραγωγής – Βελτιστοποίηση 4. Εφαρμογή της TPM 5. Αυτόνομη Συντήρηση - Διαχείριση νέων πόρων 6. Εφαρμογή 5s - SMED - Συντήρησης πρόληψης - Εκπαίδευση 7. Αξιοπιστία - Συντήρηση τεχνολογικών συστημάτων
2	Στέλεχος Διαχείρισης Ποιότητας και Ασφάλειας τροφίμων	1. Διενέργεια Ελέγχων Ασφάλειας και Ποιότητας Τροφίμων 2. Εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ασφάλειας και Ποιότητας Τροφίμων - ΣΔΑΤ 3. Εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης Ασφάλειας και Ποιότητας Τροφίμων - ΣΔΑΤ 4. Ανάπτυξη Συστήματος Διαχείρισης Ασφάλειας και Ποιότητας & Συντονισμός ομάδας ασφάλειας και ποιότητας τροφίμων
3	Τεχνικός Παραγωγής Επιχειρήσεων Τροφίμων και Ποτών	1. Βασικές γνώσεις επιστήμης τροφίμων και ποτών 2. Ορθές βιομηχανικές / παρασκευαστικές πρακτικές 3. Παράγοντες GMP που μετέχουν στην παρασκευή προϊόντων 4. Βασικές αρχές μεθοδολογίας HACCP 5. Ιχνηλασιμότητα 6. Ορθή Υγιεινή Πρακτική – GHP 7. ISO 22000:2005 8. Βελτιστοποίηση παραγωγικής διαδικασίας
4	Συντήρηση Εγκαταστάσεων Αυτοματισμού και Αυτόματου Ελέγχου ¹⁰	1. Βασικές έννοιες των συστημάτων αυτοματισμού 2. Τα είδη των αυτοματισμών 3. Σερβομηχανισμοί 4. Αυτοματισμοί με PLC

¹⁰ Η ειδικότητα του του «Τεχνικού Αυτοματισμών» θεωρείται επίσης σύμφωνα με τον ΣΕΒ μια από τις 11 σημαντικότερες ειδικότητες που θα παρουσιάσουν ζήτηση τα επόμενα έτη βλέπε https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52350/SEV_EpaggelmataMeMellon_MemoFINAL_1.pdf

Αντικείμενα Κατάρτισης		Ενδεικτικές Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Εκπαίδευσης
		5. Πεδία εφαρμογών αυτοματισμών
5	Τεχνίτης Εργαλειομηχανών ¹¹	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εισαγωγή στις μηχανουργικές κατεργασίες 2. Μηχανολογικό σχέδιο 3. Παραμόρφωση κατά την κατεργασία 4. Μετρολογία 5. Κατεργασίες με αφαίρεση υλικού 6. Κατεργασίες με αφαίρεση υλικού 7. Τεχνολογία κοπτικών εργαλείων 8. Διατάξεις πρόσδεσης τεμαχίων 9. CNC Εργαλειομηχανές – Προγραμματισμός
6	Τεχνικός Συγκολήσεων και Κοπής Μετάλλων	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κοπή μετάλλων 2. Συναρμογή τεμαχίων για συγκόλληση και διαμόρφωση ακμών 3. Καθαρισμός και έλεγχος της συγκόλλησης 4. Εφαρμογή συγκόλλησης τήξης ηλεκτρικού τόξου με επενδεδυμένο ηλεκτρόδιο 5. Εφαρμογή συγκόλλησης συμπαγούς σύρματος σε προστατευτική ατμόσφαιρα MIG-MAG-TIG 6. Εφαρμογή συγκόλλησης με βυθιζόμενο τόξο 7. Μεταλλουργία συγκολλήσεων 8. Μηχανολογικό σχέδιο 9. Τυποποίηση κωδικοποίηση μετάλλων 10. Τυποποίηση συγκολλήσεων

¹¹ Η ειδικότητα του «Τεχνικού Βιομηχανικών Εγκαταστάσεων» θεωρείται επίσης σύμφωνα με τον ΣΕΒ μια από τις 11 σημαντικότερες ειδικότητες που θα παρουσιάσουν ζήτηση τα επόμενα έτη βλέπε https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52350/SEV_EpaggelmataMeMellon_MemoFINAL_1.pdf

Αντικείμενα Κατάρτισης		Ενδεικτικές Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Εκπαίδευσης
7	Χειριστής ανυψωτικών μηχανημάτων	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κρίσιμοι παράγοντες πριν την έναρξη της εργασίας ανύψωσης φορτίων 2. Γενικοί και ειδικοί κανονισμοί-κανόνες και μέτρα σχετικά με την ασφάλεια 3. Ο πίνακας με τα όργανα ενδείξεων στο ανυψωτικό μηχάνημα 4. Χειρισμός του ανυψωτικού μηχανήματος & παραγωγή έργου ανύψωσης και φόρτωσης 5. Βασικές τεχνικές προδιαγραφές - χαρακτηριστικά ενός ανυψωτικού μηχανήματος 6. Προσαρμογή κατάλληλου πρόσθετου εξοπλισμού (Εξαρτήματα) 7. Βασικές διαδικασίες συντήρησης και ελέγχου ενός ανυψωτικού μηχανήματος
8	Στέλεχος Διοίκησης και Διαχείρισης Έργου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βασικές αρχές Διοίκησης και Management 2. Χαρακτηριστικά και είδη των έργων 3. Χρονικός και οργανωτικός Προγραμματισμός Έργου 4. Προγραμματισμός Ανθρώπινων πόρων που εμπλέκονται σε ένα έργο 5. Βασικές οικονομικές παράμετροι ενός έργου 6. Παρακολούθηση, έλεγχος και διαχείριση ενός έργου σε όλες τις φάσεις του 7. Θέματα ποιότητας που σχετίζονται με τα έργα 8. Χρήση υπολογιστικών εργαλείων για τη διαχείριση έργων

Πίνακας 12 Αντικείμενα κατάρτισης σχετιζόμενα με την εξωστρέφεια στον τομέα της "Βιομηχανίας"

Αντικείμενα Κατάρτισης		Ενδεικτικές Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Εκπαίδευσης
1	Στέλεχος Εξαγωγών και Διεθνούς Εμπορίου ¹²	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εισαγωγή στις βασικές έννοιες του εμπορίου 2. Η Μορφή του Διεθνούς Εμπορίου Σήμερα 3. Διεθνείς Συμφωνίες 4. Μορφές Διεθνούς Οικονομικής Συνεργασίας 5. Κρατικές Παρεμβάσεις στο Διεθνές Εμπόριο 6. Εμπόδια στη Διεξαγωγή του Διεθνούς Εμπορίου 7. Μέθοδοι άσκησης άμεσων και έμμεσων εξαγωγών 8. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα εξαγωγικής δραστηριότητας 9. Ο Τρίτος Κόσμος και οι Αναδυόμενες Αγορές
2	Digital Marketing και On Line Branding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάλυση προϊόντων και υπηρεσιών στο Ψηφιακό Marketing 2. Βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα για ενημερωτικές ιστοσελίδες 3. SWOT, Ανάλυση εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος 4. Έρευνα αγοράς 5. Ψηφιακό Marketing 6. Διαχείριση Περιεχομένου 7. Πλάνο μάρκετινγκ, προβολή, τιμολόγηση, υπηρεσίες, διανομή, διαδικασίες 8. Στόχος & στρατηγική επικοινωνίας μέσα από social media 9. Τρόποι αύξησης των followers στα social media 10. Τακτικό πλάνο επικοινωνίας μέσα από social media
3	Ειδικός Συστημάτων Ηλεκτρονικού Εμπορίου - e-commerce	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εισαγωγή στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο 2. Μοντέλα Ηλεκτρονικών Επιχειρήσεων 3. Ηλεκτρονικές Προμήθειες 4. Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Ασφάλεια Συναλλαγών

¹² Η ειδικότητα του «Στελέχους προώθησης εξαγωγών» θεωρείται επίσης σύμφωνα με τον ΣΕΒ μια από τις 11 σημαντικότερες ειδικότητες που θα παρουσιάσουν ζήτηση τα επόμενα έτη βλέπε https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52350/SEV_EpaggelmataMeMellon_MemoFINAL_1.pdf

Αντικείμενα Κατάρτισης	Ενδεικτικές Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Εκπαίδευσης
	5. Συστήματα Ηλεκτρονικών Πληρωμών 6. Προετοιμασία Ηλεκτρονικού Καταστήματος 7. Εισαγωγή στη Δημιουργία e-shop 8. Το Wordpress ως Εργαλείο Δημιουργίας e-shop

Πίνακας 13 Αντικείμενα Κατάρτισης σχετιζόμενα με τον ψηφιακό μετασχηματισμό στον τομέα της «Βιομηχανίας»

Αντικείμενα Κατάρτισης	Ενδεικτικές Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Κατάρτισης
1 Τεχνικός Ανάπτυξης Λογισμικού	1. Ανάπτυξη και ανάλυση λογισμικού και εφαρμογών 2. Ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού 3. Ανάπτυξη και συντήρηση υλικού ειδικού σκοπού (FPGA, ASIC, SoC),
2 Τεχνικός Δικτύων και Βάσεων Δεδομένων ¹³	1. Σχεδιασμός και διαχείριση βάσεων δεδομένων και δικτύων
3 Ειδικός Συστημάτων Ηλεκτρονικού Εμπορίου - e-commerce	1. Εισαγωγή στο Ηλεκτρονικό Εμπόριο 2. Μοντέλα Ηλεκτρονικών Επιχειρήσεων 3. Ηλεκτρονικές Προμήθειες 4. Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Ασφάλεια Συναλλαγών 5. Συστήματα Ηλεκτρονικών Πληρωμών 6. Προετοιμασία Ηλεκτρονικού Καταστήματος 7. Εισαγωγή στη Δημιουργία e-shop

¹³ Η ειδικότητα του «Μηχανικού Δικτύου και βάσεων δεδομένων » θεωρείται επίσης σύμφωνα με τον ΣΕΒ μια από τις σημαντικότερες ειδικότητες που θα παρουσιάσουν ζήτηση τα επόμενα έτη βλέπε https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52350/SEV_EpaggelmataMeMellon_MemoFINAL_1.pdf

	8. Το Wordpress ως Εργαλείο Δημιουργίας e-shop
4	Ασφάλεια Πληροφορικών Συστημάτων
	<ol style="list-style-type: none">1. Βασικές Έννοιες2. Βασικά Θέματα Δικτύων3. Ασφάλεια Πληροφορικών Συστημάτων4. Αυθεντικοποίηση & Κρυπτογράφηση5. Ασφάλεια Εφαρμογών, Συστημάτων & Δεδομένων6. Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και ψηφιακή ασφάλεια7. Πρότυπα ISO και Ασφάλεια Συστημάτων & Πληροφοριών

7.2.2 Δράσεις για την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού στην βιομηχανία μέσω της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων έρευνας των Πανεπιστημίων, η παραγωγή καινοτομίας και η ανάπτυξη αντίστοιχων δράσεων μεταφοράς τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις υπολείπεται σε σχέση με την ευρωπαϊκή εμπειρία ιδίως των αναπτυγμένων βιομηχανικά χωρών. Η καταγραφή των υφιστάμενων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ίδρυση τεχνοβλαστών ή σύναψη συμφωνιών εκμετάλλευσης δικαιωμάτων με τη βιομηχανία, ανέρχεται σε μέσο πλήθος κάτω της μονάδας για όλα τα Ιδρύματα ετησίως.¹⁴

Η δράση βιομηχανικών διδακτορικών η οποία θεσμοθετήθηκε πρόσφατα από το Υπουργείο Παιδείας με Άρθρο 126 Ν. 4926/2022 μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης της βιομηχανίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και την ενίσχυση της με ανθρώπινο δυναμικό με υψηλά προσόντα και δεξιότητες.

Η δράση αφορά σε εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε συνεργασία με επιχείρηση ή βιομηχανία, που εδρεύει ή παράρτημά της λειτουργεί στην Ελλάδα, η οποία αφορά στη διεξαγωγή βιομηχανικής ή εφαρμοσμένης έρευνας με σκοπό την εξαγωγή ερευνητικών αποτελεσμάτων για την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών. Η σημασία της δράσης είναι μεγάλη για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων στην βιομηχανία αλλά και την ενίσχυση της απασχόλησης υψηλών δεξιοτήτων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Στην Ελλάδα, όπου μόλις 2,3% των διδακτόρων απασχολείται στη βιομηχανία, ενώ 29% των επιχειρήσεων δυσκολεύονται να καλύψουν θέσεις υψηλών τεχνικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Η δράση αυτή θα συμβάλει στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ακαδημαϊκού και παραγωγικού τομέα με την συνδρομή του **Πανεπιστημίου Πατρών** και θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της περιφερειακής βιομηχανίας, την ανάπτυξη/βελτίωση προϊόντων, θα αντιστρέψει το «brain drain», θα ενισχύσει το τοπικό οικοσύστημα καινοτομίας, και θα κινητοποιήσει τις δαπάνες έρευνα και καινοτομίας από τις επιχειρήσεις

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο για **την υλοποίηση των βιομηχανικών διδακτορικών** καταρτίζεται πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.), της συνεργαζόμενης επιχείρησης ή βιομηχανίας και του υποψήφιου διδάκτορα, καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι συνεργασίας για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στην επιχείρηση ή τη βιομηχανία και την εξαγωγή των ερευνητικών αποτελεσμάτων, τη χρήση υποδομών και εξοπλισμού του Α.Ε.Ι., εάν η έρευνα διεξάγεται εντός του Α.Ε.Ι., τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα κάθε συμβαλλόμενου μέρους, συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου που διεξάγεται κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής.

Η εκπόνηση βιομηχανικού διδακτορικού δύναται να χρηματοδοτείται από πόρους του **Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και επιχειρήσεις ή βιομηχανίες**, που εδρεύουν ή λειτουργούν παράρτημα στην ημεδαπή.

Σημειώνεται ότι Το Πανεπιστήμιο Πατρών, από το έτος 2020 είχε αναλάβει δράση την ανάγκη μετασχηματισμού των επιστημονικών επιτευγμάτων σε καινοτόμα προϊόντα και

¹⁴ Βλέπε σχετικά την Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση

υπηρεσίες της Βιομηχανίας , είχε προχωρήσει ήδη από το 2020 μαζί με το Επιμελητήριο Αχαΐας στην πρωτοβουλία της PatrasInnovation Quest (PatrasIQ).

Η Patras IQ είναι μια πλατφόρμα διασύνδεσης της έρευνας που διεξάγεται σε Ακαδημαϊκά Ιδρύματα με παραγωγικούς φορείς, στην οποία συμμετέχουν μέσω προγραμματικής σύμβασης το Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων, το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και το Επιμελητήριο Αχαΐας.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

1. Albekov, A., Vovchenko, N., Medvedkina, Y., Medvedkin, T. (2017), Green Economy and Economic Growth: Trends, Challenges and Opportunities for the EU. Στο: International Journal of Economics and Business Administration, Volume V, Issue 1, 2017.
2. Eurostat (2021), Διάρθρωση της απασχόλησης κατά NUTS2 για το έτος 2019.
3. Eurostat (2021), Διάρθρωση της επιχειρηματικότητας κατά NUTS2-3 για το έτος 2019.
4. Szomolányi, J. (2018), Report on European Energy Efficiency Services Markets and Quality, Developed as part of the "QualitEE – Quality Certification Frameworks for Energy Efficiency Services" project supported by the EU's Horizon 2020 programme.
5. Γαβρόγλου, Σ. & Κώτσιος, Β. (2020) Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς – Ετήσια Έκθεση 2020, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.
6. Γαβρόγλου, Σ. & Κώτσιος, Β. (2021) Δεξιότητες: Μύθοι και πραγματικότητα, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.
7. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (2017), Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομίας 2014-20.
8. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (2022), Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομίας 2021-27.
9. Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (2018), Προβλέψεις για επαγγέλματα και δεξιότητες στην ελληνική αγορά εργασίας 2018-2022, υπό την επίβλεψη του Σ. Ρουπακιά.
10. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (2021), Ετήσιος απολογισμός ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα» 2014-20.
11. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (2022), Προσχέδιο ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα» 2021-27.
12. Ελληνική Κυβέρνηση (2020), Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050.
13. ΕΛΣΤΑΤ (2021), ΑΠΑ ανά περιφέρεια και κλάδο για το έτος 2019, Περιφερειακοί λογαριασμοί.
14. ΕΛΣΤΑΤ (2021), Μητρώο επιχειρήσεων ανά περιφέρεια και κλάδο για το έτος 2019.
15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Ευρωπαϊκό Σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/ Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων (ESCO), Διαθέσιμο online: <https://esco.ec.europa.eu/el> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
16. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης την περίοδο 2019-2024, Διαθέσιμο online: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_el [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
17. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία
18. Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕΕ (2021), Προοπτική διερεύνηση δεξιοτήτων (skills forecast) – Μέθοδοι και τεχνικές, υπό την επίβλεψη της Α. Σπανακά.
19. Νόμος 4887/2022, «Αναπτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη», ΦΕΚ Α' 16/04-02-2022.
20. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021), Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 – 2025.
21. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022), Επενδυτικό προφίλ – Επένδυσε στην ΠΔΕ, Διαθέσιμο online: https://www.pde.gov.gr/invest_in_PDE/index.php/el/ [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
22. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-23 – Στρατηγικός Σχεδιασμός.
23. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), ΕΣΠΑ 2014-20, Διαθέσιμο online: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
24. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), ΕΣΠΑ 2014-20: Εγκεκριμένα έργα, Διαθέσιμο online: <https://anaptyxi.gov.gr/el-gr/> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

25. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), Νέα Προγραμματική Περίοδος 2021-27, Διαθέσιμο online: <https://www.espa.gr/el/Pages/newprogperiod21-27.aspx> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].
26. Υπουργείο Οικονομικών (2022), Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0».
27. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2016), Εθνική ψηφιακή στρατηγική 2016 - 2021.
28. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2020), Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-25.
29. Εθνική στρατηγική για τη βιομηχανία του αύριο, σήμερα, ΣΕΒ τεύχος 50, 2019
30. #SEV4jobs Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΒ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «Η Ελλάδα παράγει: Επαγγέλματα με μέλλον»
31. Προκλήσεις και προοπτικές του τομέα μεταποίησης στην Ελλάδα - Στρατηγικές παρεμβάσεις για ανάπτυξη , ΙΟΒΕ, 2018
32. Ελληνική Παραγωγή, ΔΕΛΤΙΟ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Με την επιστημονική επιμέλεια του ΙΟΒΕ ΙΟΥΛΙΟΣ 2022
33. Η βιομηχανία αλουμινίου στην Ελλάδα: Συνεισφορά στην οικονομία, προκλήσεις και προοπτικές ανάπτυξης, Ιούνιος 2019
34. Ανθρώπινο δυναμικό στην ελληνική βιομηχανία την περίοδο της κρίσης (2008-2018), ΙΝΕ ΓΣΕΕ Ευστράτογλου, Κρητικίδης ,2020
35. Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη : «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» 14/10/2020 [Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία – Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη | Ελληνική Κυβέρνηση \(government.gov.gr\)](#)
36. Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΒ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «Η Ελλάδα παράγει: Επαγγέλματα με μέλλον» [SEV_EpaggelmataMeMellon_MemoFINAL.pdf](#) Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΒ ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «Η Ελλάδα παράγει: Επαγγέλματα με μέλλον»
37. [SOS από επτά παραγωγικούς τομείς για έλλειψη προσωπικού - Ειδήσεις - νέα - Το Βήμα ONLINE \(tonima.gr\)](#)
38. Special Report “Δυναμικά Επαγγέλματα: Εκπαίδευση και κατάρτιση για τον παραγωγικό μετασχηματισμό”-Σειρά Οικονομία και Κοινωνία, ΣΕΒ, 11.10.2021
39. Special Report , “Εθνική στρατηγική για τη βιομηχανία του αύριο, σήμερα” Σειρά Οικονομία και Επιχειρήσεις, ΣΕΒ, 18.12.2019
40. “Σχεδιασμός και Ανάπτυξη στρατηγικής για την Ανάπτυξη και τον Μετασχηματισμό της Ελληνικής Βιομηχανίας” Παραδοτέο 2: Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία και Σχέδιο Δράσης, Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων/Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, Φεβρουάριος 2022

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
χώραν ακριβίαις!

Περιφερειακός Μηχανισμός
Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς
Εργασίας Δυτικής Ελλάδος

www.eeogroup.gr

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014 – 2020
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

